

Programma IPO Strategische Milieu Agenda

PRISMA 2005

PRISMA 2005

PROGRAMMA IPO STRATEGISCHE MILIEU AGENDA

JANUARI 2005

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding	5
1.1. Algemeen	5
1.2. Strategische Milieu Agenda 2005-2008	5
1.3. Leeswijzer	6
2. Inhoud PRISMA 2005	7
2.1. Inleiding	7
2.2. Projectvoorstellen 2005	7
2.3. Duurzame ontwikkelingspolitiek	8
2.4. Gezondheid en milieu	9
2.5. Integrale aanpak Externe Veiligheid	10
2.6. Herijking VROM-regelgeving en Europa	11
2.7. Professionalisering van de milieuhandhaving en toezichtrol provincies	11
2.8. Industriebeleid en emissiehandel	12
2.9. Beleidsvernieuwing bodem	12
2.10. Klimaatverandering	13
2.11. Landbouw: stank, ammoniak en nitraat	14
2.12. Monitoring	14
3. Uitvoering PRISMA 2005	17
3.1. Interprovinciale samenwerking	17
3.2. Organisatiestructuur	17
3.2.1. Managementberaad milieu en water (MBMW)	18
3.2.2. Brede Overleg- en Adviesgroep Milieu (BOAG-M)	18
3.2.3. Interprovinciale vakberaden milieu en water	18
3.2.4. Organogram interprovinciale adviesstructuur	19
3.3. IPO projectmedewerkers PRISMA 2005	20
3.4. Begroting PRISMA 2005	21
3.4.1. Andere geldstromen	22
3.4.2. Budgetvrijval	22
3.5. Verdelingsvoorstel PRISMA budget 2005	23
3.6. Verdeling PRISMA budget 2005 naar thema's van de Strategische Milieu Agenda	24
4. Overzicht projecten	27
Thema Duurzame ontwikkelingspolitiek	27
Thema Gezondheid en Milieu	38
Thema Herijking VROM-regelgeving en Europa	42
Thema Professionalisering van de milieuhandhaving	44
Thema Industriebeleid en emissiehandel	46
Thema Beleidsvernieuwing bodem	51
Thema Klimaatverandering	64
Thema Landbouw: stank, ammoniak en nitraat	68
Thema Monitoring	73

HOOFDSTUK 1. INLEIDING

1.1. Algemeen

In de Meerjarenagenda 2004-2007 van het Interprovinciaal Overleg (IPO) staat aangegeven dat de provincies in 2007, samen met de betrokkenen in de regio, milieuwinst realiseren bij de aanpak van hardnekkige milieuproblemen. Centraal staat de regionale duurzame ontwikkeling en integratie, waarbij uitvoering van milieubeleid, de toegevoegde waarde is bij het beleid op andere beleidsterreinen, zoals verkeer en vervoer, ruimtelijke ordening, economie, landelijk gebied en waterbeheer.

1.2. Strategische Milieu Agenda 2005-2008

De wijze waarop de provincies bovengenoemde taak willen vervullen, is beschreven in de Strategische Milieu Agenda 2005-2008 (SMA), welke op 23 december 2004 door het bestuur van het IPO is vastgesteld.

De SMA die als motto '*Uitvoering, gericht op duurzaamheid*' heeft gekregen geeft aan dat voortgebouwd moet worden op de succesvolle interprovinciale samenwerking zoals die al meer dan 10 jaar bestaat. De provincies hebben in deze afgelopen jaren zeer concrete resultaten geboekt bij de uitvoering van nationale milieuprogramma's. Met de uitvoering van het NMP3 is succes geboekt door een klassieke aanpak (sanering van bronnen, vergunningverlening en afspraken in de keten). De provincies en gemeenten namen een centrale plaats in bij deze uitvoering en hebben in belangrijke mate bijgedragen aan dit succes. Maar onder meer de rampen in Enschede en Volendam hebben aangetoond dat het beter kan en moet. De NMP3 lijn dient dan ook te worden doorgezet en te worden versterkt.

Daarnaast is het tijd voor een nieuwe koers voor hardnekkige milieuproblemen. De IPO-ad hoc commissie Milieu (commissie Alders) achtte een andere aanpak hiervoor noodzakelijk. Een aanpak die in de regio vorm moet krijgen. Op dat niveau kunnen de overheden en andere partijen het beste beoordelen waar de kansen voor milieuwinst zich voordoen. De sleutel ligt bij samenwerking in de regio, uitgaande van een regionale visie en een integrale benadering. Milieu is daarbij de toegevoegde waarde bij andere beleidsterreinen als verkeer en vervoer, ruimtelijke ordening en economie. De sleutel voor succes ligt bij duurzame oplossingen. Participatie van private financiers is hierbij toenemend van belang omdat het rijks niet meer beschikt over grote budgetten voor milieu en leefomgeving.

De SMA merkt voorts terecht op dat milieu en leefomgeving, kerntaken van de provincies zijn. De provincies hebben een duidelijk rol als bevoegd gezag en medeoverheid en een sterke positie bij de vergunningverlening en de handhaving. Zij hebben daarnaast een centrale positie als aanjager van integrale gebiedsgerichte uitvoering. Vanuit hun positie en verantwoordelijkheid zijn provincies daarom de aangewezen overheid om de impuls voor het leefomgevingbeleid in de regio gestalte te geven.

De SMA bestaat naast een korte duiding van de interprovinciale ambities op het gebied van het milieu uit tien zgn. fiches waarin per thema de ambities nader zijn omschreven. De volgende thema's zijn benoemd:

- duurzame ontwikkelingspolitiek;
- gezondheid en milieu;
- integrale aanpak externe veiligheid;
- herijking VROM-regelgeving en Europa;
- professionalisering van de milieuhandhaving en toezichtrol provincies;
- industriebeleid en emissiehandel;
- uitvoering beleidsvernieuwing bodem en reduceren gevolgen van de korting op het bodemsaneringbudget;
- klimaatverandering;
- landbouw: stank, ammoniak, nitraat; en
- Ionitoring (inclusief herziening EU-richtlijn).

Het realiseren van de ambities uit de SMA is een gedeelde verantwoordelijkheid van alle provincies. Het is dan ook terecht en logisch dat het IPO-bestuur heeft aangegeven dat de reeds lang bestaande interprovinciale samenwerking op het gebied van milieu en duurzame ontwikkeling wordt gecontinueerd. Deze samenwerking wordt geoperationaliseerd in interprovinciale projecten die tot doel hebben de ambities van de SMA te realiseren. De interprovinciale projecten worden jaarlijks samengebond in een milieuprogramma.

Tot nu toe werd hier de titel “Interprovinciaal Milieuprogramma” aan gegeven maar besloten is om deze titel te wijzigen. Door het aanvaarden van de Strategische Milieu Agenda is afscheid genomen van de Interprovinciale Milieu Agenda 1999-2002 die tot nu toe als basis had gediend voor de jaarprogramma’s. Tevens is afscheid genomen van de term Interprovinciale Projectorganisatie Milieu (IPM). Deze projectorganisatie bestaat sinds 1 januari 2003 niet meer en de medewerkers zijn opgenomen in het IPO-secretariaat. De term IPM werd echter nog steeds gebruikt om de interprovinciale projecten en het daaraan gekoppelde budget mee aan te duiden. Aan het begin van de nieuwe cyclus van interprovinciale samenwerking die gebaseerd is op de Strategische Milieu Agenda is het moment daar om een nieuwe term te introduceren: Programma IPO Strategische Milieu Agenda oftewel PRISMA.

1.3. Leeswijzer

Na dit inleidende hoofdstuk zal in hoofdstuk 2 nader worden ingegaan op PRISMA 2005. Het programma zal worden toegelicht aan de hand van een korte beleidsmatige toelichting die afgeleid is van hetgeen hierover in de SMA is opgemerkt. Hoofdstuk 3 bevat een beschrijving van de organisatiestructuur voor de uitvoering van de interprovinciale milieuprojecten in 2005. Voorts wordt ingegaan op het verdelingsvoorstel van het door de provincies beschikbaar gestelde PRISMA-budget. De projectbeschrijvingen zijn in hoofdstuk 4 van dit document opgenomen.

HOOFDSTUK 2. INHOUD PRISMA 2005

2.1. Inleiding

PRISMA 2005 bevat de interprovinciale milieuprojecten die in 2005 gezamenlijk worden uitgevoerd en die worden ondersteund door provinciale medewerkers. De financiering van deze projecten geschiedt op basis van een afzonderlijk door de provincies beschikbaar gesteld onderzoeksbudget.

PRISMA 2005 is gebaseerd op ingediende projectvoorstellen vanuit de interprovinciale milieuvakberaden. De projectvoorstellen zijn in eerste instantie beoordeeld door de Managementgroep Milieu en Water die een budgetverdelingsvoorstel heeft voorbereid voor het Managementberaad Milieu en Water. De IPO-Adviescommissie heeft op 7 oktober 2004 ingestemd met dit bestedingsvoorstel. Het PRISMA 2005 is op 23 december 2004 in het IPO-bestuur aan de orde geweest.

2.2. Projectvoorstellen 2005

De Managementgroep Milieu en Water heeft de voorzitters van de interprovinciale vakberaden verzocht om projectvoorstellen in te dienen die recht doen aan de uitgangspunten en ambities van de Strategische Milieu Agenda. Bij de beoordeling van de ingediende projecten is rekening gehouden met de volgende criteria:

- het project is een uitwerking van een thema van de SMA en levert een bijdrage aan een politiek-bestuurlijk product;
- het project is noodzakelijk in verband met afspraken (convenanten, overeenkomsten etc) die met andere partijen zijn gemaakt;
- een in tijd afgebakend project heeft de voorkeur boven een 'open einde' project hetgeen in de praktijk er toe moet leiden dat het project in 2005 is afgerond;
- provincies zijn bereid op voorhand de resultaten van projecten te implementeren;
- het projectresultaat is van belang voor alle provincies; en
- het gevraagde budget moet in verhouding staan tot het totaal beschikbaar budget. Zonodig dient het project gefaseerd in jaren te worden uitgevoerd.

Deze criteria staan echter niet garant voor een succesvolle uitvoering van de projecten. De uitvoering van het programma staat of valt bij voldoende deskundige personele inzet vanuit de provinciehuizen in de persoon van projectleiders en leden van projectgroepen. In het kader van een efficiënte en doelmatige inzet van provinciale medewerkers in interprovinciale projecten dient zo veel als mogelijk te worden geopereerd door een kleine projectgroep (3 á 4 provinciale medewerkers). Deze projectgroepen koppelen regelmatig terug naar de vakberaden waar het project onder ressorteert. De projectgroep is verantwoordelijk voor de inhoudelijke opzet van het project en de begeleiding van een extern bureau. Ook dient de projectgroep een breed draagvlak voor het uiteindelijke resultaat te organiseren. In dit verband is het noodzakelijk dat de projectgroep (al dan niet in overleg met het betreffende vakberaad en de BOAG-M) een adequate politiek-bestuurlijke oriëntatie bezit. Tot slot is een regelmatig contact met het IPO-secretariaat van belang.

Naast de hierboven beschreven criteria zullen projecten in de toekomst eveneens worden beoordeeld op de volgende punten:

- het afstemmen van beleidsuitgangspunten. Het op interprovinciaal niveau samenwerken kan de provinciale inzet versterken of vereenvoudigen. Daar waar dat mogelijk of nodig is, wordt ruimte gecreëerd voor differentiatie. Hieraan bestaat met name behoefte bij een sterkere nadruk op het gebiedsgerichte beleid;
- het afstemmen van methodieken. Door vergelijkbare problemen zoveel mogelijk op een vergelijkbare manier aan te pakken, kunnen provincies optimaal van elkaars ervaringen gebruik maken en zijn zij voor derden een herkenbare gesprekspartner;

- het afstemmen van programmering. Waar mogelijk en wenselijk worden uitvoeringstrajecten gelijktijdig begonnen, afgerond of geëvalueerd;
- het gezamenlijk uitvoeren van concrete projecten of processen. Hiermee wordt belangrijke winst in termen van efficiency en effectiviteit behaald, terwijl tevens het draagvlak wordt vergroot;
- het interprovinciaal faciliteren van de uitvoering. Door de interprovinciale projectstructuur, bestaande uit de managementgroep, de vakberaden en de projectgroepen, met ondersteuning van het IPO-secretariaat, worden de gezamenlijke activiteiten ondersteund; en
- het gezamenlijk monitoren en bewaken van de voortgang. Hiermee kan de voortgang van de werkzaamheden worden beoordeeld en afgezet tegen de in te zetten menskracht en middelen. Ook maakt dit een overzichtelijke presentatie van de prestaties mogelijk voor zowel provincies als andere belanghebbenden.

In tegenstelling tot voorgaande jaren zullen de projecten in dit programma niet worden geclusterd rondom de verantwoordelijke vakberaden maar rondom de thema's van de SMA. In de projectbeschrijvingen zal wel worden opgenomen onder welk vakberaad het project 'valt'.

Hieronder zal in de paragrafen 2.3. tot en met 2.12. per thema van de SMA worden ingegaan op hetgeen met het betreffende onderwerp in het jaar 2005 wordt beoogd. Kort wordt aangegeven waar in 2005 op wordt ingezet en welke projecten worden uitgevoerd om het gestelde doel te bereiken.

2.3. Duurzame ontwikkelingspolitiek

Met de term duurzame ontwikkelingspolitiek geven de provincies aan dat zij op regionale schaal een aantal hardnekkige milieuproblemen oppakken en dat zij zich profileren als een overheid die concrete uitvoering geeft aan NMP4-doelstellingen. De provincie stimuleert andere partijen om bij te dragen aan oplossingen en bevordert innovaties. Successen worden voor het voetlicht gebracht als stimulans om op de ingezette weg voort te gaan. Om dit te bereiken zullen de provincies actief participeren in ontwikkelingen als Stad&Milieu, SMB (Strategische Milieubeoordeling) en MILO (Milieukwaliteit in de Leefomgeving). Voorts zullen de aanbevelingen van de commissie Alders (IPO ad hoc commissie Milieu) worden geconcretiseerd waarmee uitvoering wordt gegeven aan het transitiedenken zoals beschreven in het NMP-4.

In 2005 richt de aandacht zich op:

Koepel Alders:

- opstellen van een uitgewerkt projectplan voor het Koepelproject met concrete resultaten;
- faciliteren platform van projectleiders en andere provinciaal betrokkenen bij duurzame ontwikkelingspolitiek gericht op uitwisseling van kennis en ervaring en competentieontwikkeling;
- Stimuleren integrale aanpak en doen van aanbevelingen over de milieu-inbreng in projecten die vanuit andere sectoren (RO, mobiliteit, water, landelijk gebied) worden geïnitieerd;
- Faciliteren transities in landbouw en energievoorziening; en
- Doen van aanbevelingen over werkwijze en organisatie van duurzame ontwikkelingspolitiek binnen provincies.

MILO/ Stad&Milieu:

- het verder faciliteren van het in 2004 gestarte projectbureau. De belangrijkste taken worden in 2005 ingevuld;
- werven en begeleiden van praktijkvoorbeelden, de opbouw van het netwerk van de leerkringen;
- ontwikkelen en verspreiden van voorlichtingsmateriaal, opzetten van de website; en
- ontwikkelen handreiking voor provincies; voorbereiden op Stad&Milieutaken;

Ontkoppeling:

- analyseren van de effecten van de bestaande reguliere en specifieke activiteiten op de relatie tussen economische ontwikkeling en milieudruk.

SMB:

- Verspreiden van kennis over de SMB en ondersteunen implementatie.

De voor 2005 vastgestelde projecten zijn:

- Koepelproject Alders (inclusief projectelementen uit ‘Sturing op duurzame plattelandsontwikkeling’ en ‘transitie naar een duurzame energievoorziening’);
- Projectbureau MILO/ Stad&Milieu;
- Voorbereiden op interimwet Stad&Milieu;
- Provinciale invloed op ont koppeling tussen economische ontwikkeling en milieudruk; en
- Voorlichtingsproject Strategische Milieubeoordeling.

2.4. Gezondheid en milieu

Milieu en Gezondheid is als prioritair thema opgenomen in de Meerjarenagenda van het IPO. Het nationale actieprogramma Gezondheid en Milieu (2002) vraagt de gezamenlijke provincies om een visie te ontwikkelen en doelstellingen op te stellen. Het RIVM beoordelingskader gezondheid en milieu (2003) kan behulpzaam zijn bij beleidsbeslissingen (maatregelen, prioriteitstelling) over milieuproblemen met gezondheidseffecten. De Europese Kaderrichtlijn Lucht en de dochterrichtlijnen zijn in 2001 in het Besluit Luchtkwaliteit verankerd. Daardoor zijn de normen voor NOx en fijn stof aangescherpt. De bestuursrechter ziet strikt toe op deze grenswaarden bij vergunningen, wegaanpassingbesluiten en ruimtelijke plannen. Een werkbare aanpak hierin vinden is lastig.

Stank is een ander relevant aspect van de luchtkwaliteit. Er bestaan geen Europese of landelijke grenswaarden voor; het beleid is in principe gedecentraliseerd en wordt door elke decentrale overheid zelf vorm gegeven. Voor stank ten gevolge van agrarische activiteiten komt een landelijke stankwet.

De provincies streven gezamenlijk en actief naar het terugdringen van gezondheidseffecten door milieufactoren en daarmee naar het bevorderen van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. De provincies zetten hierbij in op de volgende aspecten.

1. De provincies inventariseren milieugerelateerde gezondheidsproblemen en maken op basis van prioriteiten afspraken over gezamenlijk aan te pakken problemen.
2. Zij wisselen kennis uit over het saneringsbeleid voor hotspots waar de luchtkwaliteit een knelpunt voor de gezondheid is, in samenhang met de aanpak voor geluid en waar relevant externe veiligheid. Zij ontwikkelen nieuwe oplossingen en brengen kosteneffectieve maatregelen in beeld.
3. De provincies versterken de koppeling met het beleid op het gebied van infrastructuur en stedenbouw en ontwikkelen een strategie om milieukwaliteit in relatie met gezondheid te verankeren in de ruimtelijke planvorming.
4. De provincies formuleren in samenwerking met rijk, VNG (GGD's) en RIVM uniforme uitgangspunten voor prognoses van de milieukwaliteit in relatie met gezondheid, onderzoek en monitoring die aansluiten op het Europese Actieplan Milieu en Gezondheid 2004-2010 en op het nationale actieprogramma Gezondheid en Milieu.
5. De provincies brengen provinciale maatregelen in beeld om de milieukwaliteit te verbeteren door bronbeleid, met aandacht voor Fijn Stof en NO₂.
6. Het geurbeleid van de provincies wordt geëvalueerd om eenduidige onderling afgestemde provinciale beleidskaders te ontwikkelen.

In 2005 richt de aandacht zich op:

- inventarisatie van milieugerelateerde gezondheidsproblemen in de provincies en beoordelen van ernst en urgentie daarvan. Prioriteiten stellen voor de aan te pakken milieuproblemen op basis van een heldere provinciale rol;
- ontwikkelen van een strategie om milieukwaliteit in relatie met gezondheid te verankeren in de ruimtelijke planvorming in het licht van de ontstane jurisprudentie;

- afstemming over de kwaliteit van gemeentelijke plannen van aanpak luchtkwaliteit en financiering van de uitvoering bevorderen bij het rijk of andere financiers;
- IPO-standpunt formuleren voor de Evaluatie van de Kaderrichtlijn Lucht en zorgen voor doorwerking daarvan;
- kennisuitwisseling en afstemming bij het ontwikkelen en uitvoeren van het beleid, waaronder het in beeld brengen van kosteneffectieve maatregelen voor het oplossen van knelpunten bij hotspots;
- formuleren van uniforme uitgangspunten voor de inputgegevens voor modellen en scenario's van luchtkwaliteit;
- provinciale (stimulerings)maatregelen om door bronbeleid de milieukwaliteit (met name voor fijn stof en NO₂) te verbeteren in beeld brengen; en
- ontwikkelen eenduidige dosis-effectrelatie voor stank, gezondheid en hinder.

De voor 2005 vastgestelde projecten zijn:

- Inventarisatie en prioritering milieugerelateerde gezondheidsproblemen; en
- Ontwikkelen eenduidige dosis-effectrelatie voor stank, gezondheid en hinder.

2.5. Integrale aanpak externe veiligheid

De rampen in Enschede en Volendam toonden aan dat uitvoering en handhaving van het veiligheidsbeleid onvoldoende was. Als reactie daarop is veiligheidsbeleid ontwikkeld waarin de provincies een belangrijke rol spelen. In de Meerjarenagenda van het IPO 2004-2007 is aangegeven dat:

- de gezamenlijke provincies de risico-inventarisatie voor externe veiligheid regisseren;
- er risicokaarten worden ontwikkeld die per provincie en gemeente een overzicht van knelpunten geven en dat er plannen van aanpak worden opgesteld om die knelpunten op te lossen;
- met de sanering van de belangrijkste knelpunten wordt begonnen en dat vanaf 2007 geen nieuwe risico's worden toegevoegd; en
- externe veiligheid wordt geïntegreerd in de ruimtelijke ontwikkelingspolitiek en het mobiliteitsbeleid; en de uitvoering en rapportage van het BRZO probleemloos verloopt onder verantwoordelijkheid van de provincies.

In 2005 richt de aandacht zich op:

- uitvoering van de individuele provinciale projecten (samen met gemeenten) en van de gezamenlijke projecten in het kader van de programmafinanciering externe veiligheid. De eigen projecten betreffen inventarisaties van transport en stationaire bronnen, beleidsvorming en risicocommunicatie, vergunningverlening, toezicht, programmering, sanering en versterking van organisatie en kennisuitwisseling. Bij de gezamenlijke projecten gaat het om winst in kwaliteit en efficiëntie door samenwerking en gebruikmaking van elkaar. In dit kader ook uitvoering geven aan het besluit kwaliteitseisen externe veiligheid inrichtingen en het registratiebesluit;
- het verkrijgen van zekerheid over een structurele uitkering van het rijk ter financiering van het provinciale externe veiligheidsbeleid per 2006. Daaronder vallen in elk geval de structurele taken die vooralsnog via het uitvoeringsprogramma worden gefinancierd;
- de uitkomsten van de activiteiten van het IPO bestuur rond knelpunten in ruimtelijke ontwikkeling en mobiliteit. De uitkomsten worden omgezet in concrete acties en projecten voor risico-inventarisatie (inrichtingen en transport) met bijbehorende financiering;
- verdere uitbouw van de coördinerende rol van de provincies bij de uitvoering van het BRZO; en
- versterking van de interne advisering en besluitvorming alsmede de inbreng in overleg met andere overheden.

De projecten die voortvloeien uit dit fiche worden gefinancierd uit de programmafinanciering externe veiligheid. Aangezien het IPO hierover niet de kassiersfunctie voert, zijn deze projecten niet in dit programma opgenomen.

2.6. Herijking VROM-regelgeving en Europa

Eén van de speerpunten van het Kabinet Balkenende II is het verminderen van de regelgeving en in het verlengde daarvan de administratieve lastendruk. De provincies hebben als voorname uitvoerder van de regelgeving een belangrijke rol in het meedenken over de deregulering. Het ministerie van VROM heeft het herijkingproces van de VROM-regelgeving in gang gezet. De minister wil met provincies en gemeenten overleggen om te voorkomen dat de herijking resulteert in een toename van decentrale regelgeving. De provincies volgens pro-actief de belangrijkste trajecten van de herijkingoperatie van de VROM-regelgeving en benutten de ambtelijke en bestuurlijke mogelijkheden om deze herijkingoperatie te beïnvloeden.

Er zal in de periode 2005-2008 op veel dossiers provinciale inzet nodig zijn. In een werkprogramma worden deze dossiers nader benoemd waarbij tevens wordt aangegeven op welke dossiers in 2005 wordt ingezet en hoe dit zal geschieden.

Europa is vaak onzichtbaar voor de burger maar is daarom niet minder belangrijk. Het feit dat 60 á 80% van het milieubeleid en de regelgeving uit Brussel komt, spreekt wat dat betreft boekdelen. De provincies volgen de ontwikkeling van Europese milieuregelgeving via een dynamische lijst van Europese dossiers. Deze lijst wordt elk kwartaal gepubliceerd op www.ipa.nl en korthedshalve wordt hier naar verwezen. De provinciale visie wordt ambtelijk en bestuurlijk ingebracht in relevante gremia in Den Haag en Brussel. Om de slagkracht van de provincies te verbeteren worden de contacten met de Europese Commissie, Europarlementariërs, de CEMR en het Comité van de Regio's versterkt. Tijdens bijeenkomsten van Het Duin op 10 juni 2004 en 16 december 2004 zijn afspraken gemaakt over het eerder en beter betrekken van decentrale overheden in het Europese beleidsvormingsproces. Er worden interbestuurlijke dossierteams gevormd die een aantal Europese dossiers van het begin (gedachteontwikkeling bij Europese Commissie) tot het eind (vaststelling en implementatie in nationale wetgeving) gaan volgen.

De voor 2005 vastgestelde projecten zijn:

- Implementatie herijking VROM-regelgeving; en
- Kerngroep Europees Milieubeleid.

2.7. Professionalisering van de milieuhandhaving en toezicht provincies

De samenleving mag vertrouwen op een adequate handhaving van de milieuwetgeving. Om dit te waarborgen zijn kwalitatief hoogstaande handhavingorganisaties noodzakelijk. Gelet hierop hebben het ministerie van VROM, het IPO, de VNG en de UvW begin 2002 afgesproken om de uitvoering van de milieuhandhaving te professionaliseren. De provincies hebben een erkende regisseursrol in dit proces, die via het wetsvoorstel handhavingstructuur wordt vastgelegd in de Wet milieubeheer. Dit betekent een 'stok achter de deur' en de mogelijkheid handhavingorganisaties te verplichten tot samenwerking. Er moet duidelijkheid zijn over de strategische verhouding met gemeenten en hoe 2^e lijnstoezicht moet worden uitgevoerd.

In 2005 richt de aandacht zich op de eindmeting van het project professionalisering. De landelijke rapportage wordt in juni 2005 gepubliceerd. Het proces van professionalisering is hiermee niet ten einde. De provincies zullen maatregelen nemen om de 'zwakke plekken' in het milieuhandavingsnetwerk te versterken die aan het licht komen in de eindmeting. In 2005 zal ook worden begonnen met een evaluatie naar de uitkomsten van het project. Voorts zal een tussentijdse evaluatie van de effectiviteit van het Landelijk Overleg Milieuhandhaving (LOM) worden uitgevoerd ten behoeve van de bepaling van de IPO inzet in de periode 2006-2008 in relatie tot de inzet van het Rijk. Tot slot zullen met het Rijk afspraken worden gemaakt over voortzetting van de financiering van de Servicepunten milieuhandhaving (Seph's).

Het voor 2005 vastgestelde project is:

- professionalisering van de milieuhandhaving.

2.8. Industriebeleid en Emissiehandel

Provincies hebben een eigen verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de leefomgeving en het milieubeheer in en rond bedrijven(terreinen). Het IPO-Meerjarenprogramma 2004-2007 beoogt de vergunningverlening aan bedrijven op orde te brengen op basis van de voornemens uit de 'Agenda bedrijven en milieu'. Als gevolg van de deregulering en het terugdringen van administratieve lasten voor het bedrijfsleven wordt een discussie gevoerd over het instrument 'vergunning'. De positie van de provincie als bevoegd gezag kan hierdoor (en door nieuwe instrumenten als emissiehandel) sterk veranderen. Dit is aanleiding om een IPO standpunt te formuleren over de VROM-vergunning en de nieuwe opzet van het IVB. Hierbij wordt de discussie over het doelgroepenbeleid betrokken.

Daarnaast wordt gewerkt aan de uitvoering van de interprovinciale kwaliteitsnorm inrichtinggebonden milieutaken waarin de processen rond het verlenen van vergunningen interprovinciaal worden gestandaardiseerd.

Het Predo-programma wordt elk jaar ingevuld via een eigen werkprogramma.

Het convenant Benchmarking en het MJA-2 zijn afgesloten om energie-efficiency bij bedrijven te bereiken. De EU heeft in juli 2003 een richtlijn vastgesteld over het verhandelen van CO₂ rechten. In Nederland wordt voor de NO_x handel een vergelijkbare systematiek ingevoerd. De Nederlandse Emissie Autoriteit (NEA) verleent de vergunningen die hieruit voortkomen. De provincies zullen een ondersteunende rol voor de NEA gaan vervullen.

In 2005 richt de aandacht zich op:

- uitvoering van de agenda 'Bedrijven en Milieu';
- het innemen van een standpunt over de toekomst van het doelgroepenbeleid Industrie. Rapportage vertalen in concrete vervolgstappen en met VROM bespreken;
- het leveren van input in het IMPEL-netwerk (Implementation of European Environmental Law);
- de prioritaire Europese dossiers met betrekking tot bedrijven (o.a. IPPC-richtlijn);
- het ontwikkelen van een visie op energie in de milieuvergunning voor bedrijven die niet onder emissiehandel vallen;
- de operationalisering van het werkprogramma 2005 van het PreDo;
- de opzet en uitwerking van emissiehandel voor de periode 2008 - 2012;
- controverses rond het bijstoken van biomassa in kolencentrales oplossen;
- het opzetten van de ondersteuning van de NEA;
- de evaluatie en toekomst van het bestuurlijk platform Afval Overleg Orgaan (AOO); en
- (inter)provinciale bestuurlijke afstemming bij diverse afvalonderwerpen, als onderdeel van integraal afvalbeheer.

De voor 2005 vastgestelde projecten zijn:

- doelgroepenbeleid;
- met preventie naar duurzaam ondernemen (PreDo); en
- IMPEL.

2.9. Beleidsvernieuwing Bodem

Een goede voortgang van de bodemsaneringsoperatie is nodig om ongewenste gevolgen voor milieu en gezondheid van verontreinigde bodems te voorkomen en om te bereiken dat belangrijke maatschappelijke processen zoals bouwprojecten door kunnen gaan. Locaties met een vorm van bodemaantasting kunnen leiden tot onrust van omwonenden en zorgen over hun gezondheid en of de omgeving. Met het aanpakken van de baggerproblematiek zijn zowel economische (scheepvaart) als milieu (sanering van ernstige verontreinigingen) als waterhuishoudkundige (waterbeheer) belangen gemoeid.

Het IPO heeft in april 2003 zijn zorgen geuit naar de Tweede Kamer over de knelpunten die ontstaan door de voorgenomen bezuinigingen in de bodemsaneringsoperatie. Door deze korting dreigen bodemsaneringen niet te worden uitgevoerd waardoor maatschappelijke ontwikkelingen (o.a. woningbouw) vertragingen oplopen. Het onderwerp waterbodemsanering heeft ook nauwe relaties met water en afval. Er moet aandacht worden besteed aan het goed positioneren van dit dossier.

De provincies voeren een gezamenlijke lobby om de bezuinigingen in de bodemsaneringsoperatie te keren. Hiervoor is een sterk bestuurlijke rol, lobbyen en coalitievorming van de provincies nodig. Door pro-actief inhoud te geven aan programmering en uitvoering zorgen de gezamenlijke provincies voor een optimale benutting van de beschikbare budgetten.

Bij de baggerproblematiek ligt de IPO inzet bij het zoeken naar nationale oplossingen voor de berging. De provincies treden op als bevoegd gezag (Wbb, Wm en ontgrondingen vergunningen) voor bagger maar zijn ook regisseur. Ze zijn als eigenaren van vaarwegen ook probleemhebbers. Provincies scheppen via het RO instrumentarium de randvoorwaarden voor nieuwe depotruimte.

In 2005 richt de aandacht zich op:

- beïnvloeding besluitvormingsproces over bodemsaneringsgelden i.v.m. rijksbegroting;
- uniformering rapportages en werkmethoden;
- de positionering dossier waterbodemsanering;
- het vaststellen van het bestuursakkoord bagger;
- het oppakken van het 10-jarensceario bagger; en
- het voorbereiden van een besluit over continuering van project VIBO.

De voor 2005 vastgestelde projecten zijn:

- Gasfabrieksterreinen;
- Depot+
- Startproject Spoor 2 Gebiedsgericht;
- Startproject Spoor 2 Waterkwaliteit;
- VIBO;
- Validatie RINAS en Risicomodel (bij besluit van Managementberaad Milieu en Water van 18 november 2004); en
- Kwaliteitsborging landelijke en provinciale meetnetten bodem en grondwater (financiering uit wbb-bio-bever budget).

2.10. Klimaatverandering

Het actief participeren door de provincies in het klimaatbeleid is door de opwarming van de aarde en de daarmee gepaard gaande (milieu) problemen van belang. Het stimuleren van het ontwikkelen, produceren en gebruiken van schone energie is daarnaast vanuit een oogpunt van een gezond leefklimaat belangrijk. Interprovinciale samenwerking bij het ontwikkelen van instrumenten levert efficiencywinst op. Gelet hierop zijn de provincies op basis van de provinciale menukaart Energie- en Klimaatbeleid bezig met het geven van invulling aan het zgn.

BANS-klimaatconvenant. In dit convenant zijn afspraken gemaakt tussen Rijk en decentrale overheden over de inzet die partijen leveren bij de uitvoering van het klimaatbeleid. De uitvoering van het windconvenant BLOW (1500 megawatt in 2010) verloopt volgens schema. De uitvoering van de convenanten Benchmarking en MJA-2 ligt eveneens op schema.

In 2005 richt de aandacht zich op:

- het BANS klimaatconvenant: Provincies nemen een besluit over hun toekomstige rol ten aanzien van de uitvoering van het Klimaatbeleid. Er vindt agendasetting over klimaatverandering binnen de provinciale organisaties plaats. Er wordt een miniconferentie “provinciale rol bij Klimaatverandering” georganiseerd;
- het wegnemen van drempels bij de introductie van hernieuwbare energiebronnen waarmee wordt bijgedragen aan het behalen van de Europese doelstelling voor het gebruik van biomassa;
- Biomassa/BERK: In IPO verband leveren de provincies een adequate ondersteuning aan de overlegstructuur BERK voor hernieuwbare energie; en
- Verkeer en Vervoer: Opstellen van een handreiking voor provincies: “Kansen energiebesparing bij Verkeer en Vervoer”. Om optimale benutting te stimuleren van de mogelijkheden die de provincies hebben om het energie verbruik en de milieubelasting in de sector verkeer en vervoer te reduceren.

De voor 2005 vastgestelde projecten zijn:

- provinciale ondersteuning Biomassa/BERK; en
- kansen voor energiebesparing bij verkeer en vervoer.

2.11. Landbouw: stank, ammoniak, nitraat

Het oplossen van milieuproblemen in het landelijk gebied is een belangrijke opgave voor de komende jaren. Het levert een geschikte milieutoestand op voor een goede leefomgeving op het platteland en voor de kwalitatieve realisatie van natuurdoelen. De provincies vervullen een regierol in het landelijk gebied. Zij staan als gebiedsautoriteit voor de taak het landelijk gebied duurzaam in te richten, de (milieu)kwaliteit te versterken en het verlies aan biodiversiteit tegen te gaan. Het 6^e milieuprogramma en diverse richtlijnen van de EU, NMP₄ en Agenda Vitaal Platteland hebben een aantal belangrijke milieuproblemen geformuleerd.

Stank: Het IPO pleit bij de herziening van de stankregelgeving voor een gefaseerde invoering van een landelijke stankwet zodat maatwerk voor reconstructiegebieden mogelijk blijft. Een generieke stankwet leidt tot vertraging van de reconstructieplannen. Het IPO werkt samen met het rijk en de VNG aan een combinatie van stankwet en handreiking voor buiten de reconstructiegebieden die ruimte laat om belangen op lokaal niveau af te wegen.

Ammoniak: De WAV legt beperkingen op aan veehouderijbedrijven bij natuurgebieden.

Het IPO heeft een alternatief uitgewerkt dat de meest kwetsbare natuurgebieden beschermt. Het Kabinet heeft dit voorstel overgenomen maar de Tweede Kamer wil de bescherming beperken tot de Vogel- en Habitatrichtlijn-gebieden, Natuurbeschermingswetgebieden en de natuurkernen uit het NMP₄. Dit acht het IPO onuitvoerbaar.

Nitraat: Op 1 juli 2004 is overeenstemming bereikt met de EU over de definitieve invulling van dit actieprogramma voor de periode 2004-2007, in de vorm van een stelsel van gebruiksnormen voor (dierlijke) mest vanaf 2006. Tot 2006 geldt een interim programma. Om de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater te verbeteren wordt de hoeveelheid mest (nitraat en fosfaat) die mag worden gebruikt verder aangescherpt. De aangekondigde aanscherpingen lijken voldoende vanuit de Nitraatrichtlijn maar zijn niet toereikend voor de Kaderrichtlijn water.

In 2005 richt de aandacht zich op:

- het voorbereiden van bestuurlijke overleggen tussen provincies, rijk en VNG op gebied van stank, ammoniak en nitraat;
- de beoordeling en uitwerking van de nadere invulling van de WAV;
- het uitwerken van voorstellen voor stanksystematiek t.b.v. nieuwe stankregelgeving; en
- het voorbereiden van de ingrediënten voor een maatregelenpakket voor de Kaderrichtlijn Water t.a.v. landbouw en waterkwaliteit.

Het voor 2005 vastgestelde project is:

- werkprogramma landelijk gebied en milieu 2005.

2.12. Monitoring

Monitoring maakt onderdeel uit van de beleidscyclus. Het verzamelen van gegevens en informatie is noodzakelijk om na te gaan of beleidsinitiatieven succesvol zijn. Op basis van deze gegevens kan bijstelling van het beleid plaatsvinden. Voorts hebben de provincies uit hoofde van wettelijke taken een verplichting om een aantal beleidsresultaten te monitoren. Daarnaast willen de provincies op een aantal strategische onderwerpen projectmatige monitoring opzetten om hun beleid te onderbouwen.

Het project "Naar een kosten-effectieve monitoring" evalueert de monitoringsplichten van alle nationale en Europese regelingen en het gebruik ervan. Tevens worden monitoring(voorstellen) uitgewerkt op basis van (strategische) interprovinciale beleidsdoelstellingen.

In 2005 richt de aandacht zich op de uitvoering van het project “Naar een kosten-effectieve monitoring”. Er vindt een inventarisatie van de monitorings- en rapportageverplichtingen plaats en de inspanningen die de opzet voor een efficiëntere rapportage met zich meebrengen worden gezien. Voorts vindt een kosteneffectief beheer van gegevens en datacommunicatie plaats in zgn. “Strategische monitoringsproducten” (SMP’s). Tot slot wordt een programma voor interprovinciale strategische monitoringsproducten opgesteld en vindt er ontwikkeling en beheer van datasystemen als uitvoering van het meerjarenplan Samenwerkingsovereenkomst DGM/IPO/RIVM plaats.

De voor 2005 vastgestelde projecten zijn:

- samenwerkingsovereenkomst DGM-IPO-RIVM;
- kosteneffectieve Monitoring;
- strategische monitoring producten.

HOOFDSTUK 3. UITVOERING PRISMA 2005

3.1. Interprovinciale samenwerking

De provincies hebben in interprovinciaal verband dertien jaar samengewerkt aan de uitvoering van het milieubeleid in de vorm van een Interprovinciale Projectorganisatie Milieu (IPM). In de loop van 2003 zijn de bijzondere opdrachten Interprovinciale Projectorganisatie Milieu (IPM) en Waterkeringen beëindigd en is de formatie toegevoegd aan de IPO-kernfunctie 'platform en belangenbehartiging'. Dit om meer synergie te bereiken tussen beleidsvoorbereiding in IPO-verband en beleidsontwikkeling binnen de provinciehuizen.

Door de directeur van het IPO is toegezegd dat de oorspronkelijke formatie 'geormerkt' zal worden ingezet voor de begeleiding van de projecten waartoe in interprovinciaal verband door het Managementberaad Milieu en Water (MBMW) wordt besloten. Dit interprovinciale programma (PRISMA) wordt jaarlijks door de bestuurlijke IPO-adviescommissie Milieu vastgesteld en de financiering geschiedt via de kassiersfunctie van het IPO.

3.2. Organisatiestructuur

Een goed functionerende organisatie- en adviesstructuur is voor het IPO onmisbaar. Immers, bij de vormgeving van het IPO is uitdrukkelijk gekozen voor een klein secretariaat, die geen 'zelfstandige kracht' mag en kan zijn en die een nauwe relatie met de provincies onderhoudt.

De afgelopen jaren waren er op het interprovinciale milieuterrein een drietal ambtelijke gremia actief die een sturende en adviserende rol hadden, te weten de Managementgroep Milieu en Water (MMW), het Managementberaad Milieu en Water (MBMW) en de Brede Overleg- en Adviesgroep Milieu (BOAG-M). In de praktijk leverde dit nog wel eens onduidelijkheden op en was er sprake van een inefficiënte werkwijze. Steeds meer werd de behoefte gevoeld om na te gaan of deze aansturing- en adviesstructuur aangepast kon worden en onder welke voorwaarden dit diende te geschieden. Gelet hierop is op 27 januari 2005 door de IPO-adviescommissie Milieu besloten om de MMW op te heffen en de taken van dit gremium onder te brengen bij het MBMW.

Een goede werkrelatie tussen de BOAG-M, het MBMW en de interprovinciale vakberaden is onontbeerlijk, gezien de specifieke deskundigheid van de vakberaden die mede van belang is voor de taken van de BOAG-M. De BOAG-M zorgt derhalve voor een goede link/werkrelatie door middel van personele unies met de interprovinciale vakberaden. Zo is het de intentie om ieder vakberaad door middel van de voorzitter of een lid in de BOAG-M vertegenwoordigd te hebben. Op deze wijze blijft een verbinding in stand tussen IPO-activiteiten en interprovinciale activiteiten.

De IPO-adviseurs ondersteunen procesmatig de Brede Overleg- en Adviesgroep Milieu, het Managementberaad Milieu en Water en de interprovinciale vakberaden.

3.2.1. Managementberaad Milieu en Water (MBMW)

Op 8 december 1994 heeft het dagelijks bestuur van het IPO aangegeven dat het directeursberaad zich met name richt op strategische onderwerpen en wat de gevolgen hiervan zijn in termen van personeel, informatie, organisatie en financiën. Voorts is het directeursberaad, waarin de directeurs van de provinciale diensten Water en Milieu zitten, verantwoordelijk voor de inzet van voldoende provinciale capaciteit voor de uitvoering van interprovinciale milieuactiviteiten. Tot slot stuurt het MBMW, namens de Griffierskring, als opdrachtgever de vakberaden. Aangezien niet alle provinciale organisaties nog directeurs hebben is de benaming directeursberaad enkele jaren geleden veranderd in managementberaad. De taken van de MBMW zijn als volgt te definiëren:

- de aansturing van de uitvoering van nieuw geformuleerde voorstellen;
- planning en control PRISMA-projecten;
- prioritering, inzet van menskracht uit de provinciale apparaten;
- het formuleren van voorstellen aan het dagelijks bestuur over het instellen/opheffen van vakberaden en het aansturen hiervan;
- toetsing van de jaarplanning van de vakberaden in welk kader ook zal worden gekeken naar personele inzet en prioriteitstelling;
- fungeren als aanspreekpunt; en
- voeren van overleg met de voorzitters van de vakberaden.

3.2.2. Brede Overleg- en Adviesgroep Milieu (BOAG-M)

Op 21 december 2000 heeft het algemeen bestuur van het IPO ingestemd met de instelling van Brede Overleg- en Adviesgroepen. De instelling van de BOAG's was het resultaat van een evaluatie inzake de in 1994 gekozen adviesstructuur. De BOAG's zijn het ambtelijke voorportaal voor de advisering naar de bestuurlijke adviescommissies en moeten zorgen voor transparantie (eenduidige structuur), draagvlak (goede uitwisseling en wisselwerking tussen het IPO en de provincies), deskundigheid (kwalitatief goede advisering) en aansluiting bij prioritaire beleidsthema's (aansluiten bij IPO-jaarplan). Met de aanpassing van de adviesstructuur wordt bijgedragen aan de noodzakelijk geachte vergroting van de slagvaardigheid van het IPO. De basis voor de activiteiten van de BOAG's is het IPO-jaarplan. Op grond hiervan worden door de voorzitter van de BOAG en de directeur van het IPO afspraken gemaakt over de inzet van de groep in het betreffende jaar. De BOAG's zijn daarnaast een belangrijk voorportaal in de voorbereidingen van de bestuurlijke adviescommissie en daarmee het IPO-bestuur. Alleen de BOAG's maken deel uit van de IPO-adviesstructuur. Alle andere interprovinciale overleggen worden niet tot de adviesstructuur van het IPO gerekend.

3.2.3. Interprovinciale vakberaden milieu en water

Interprovinciaal zijn op het beleidsterrein milieu en water 9 vakberaden ingesteld onder het Managementberaad Milieu en Water. Deze vakberaden hebben een platformfunctie, begeleiden interprovinciale trajecten en zijn eindverantwoordelijk voor de totstandkoming van de interprovinciale projecten die vallen onder het PRISMA-programma. Daarnaast begeleiden de vakberaden bestuurders in interprovinciale vertegenwoordigingen. Bij de totstandkoming van de vakberaden is gezocht naar clustering van onderwerpen die met elkaar samenhangen.

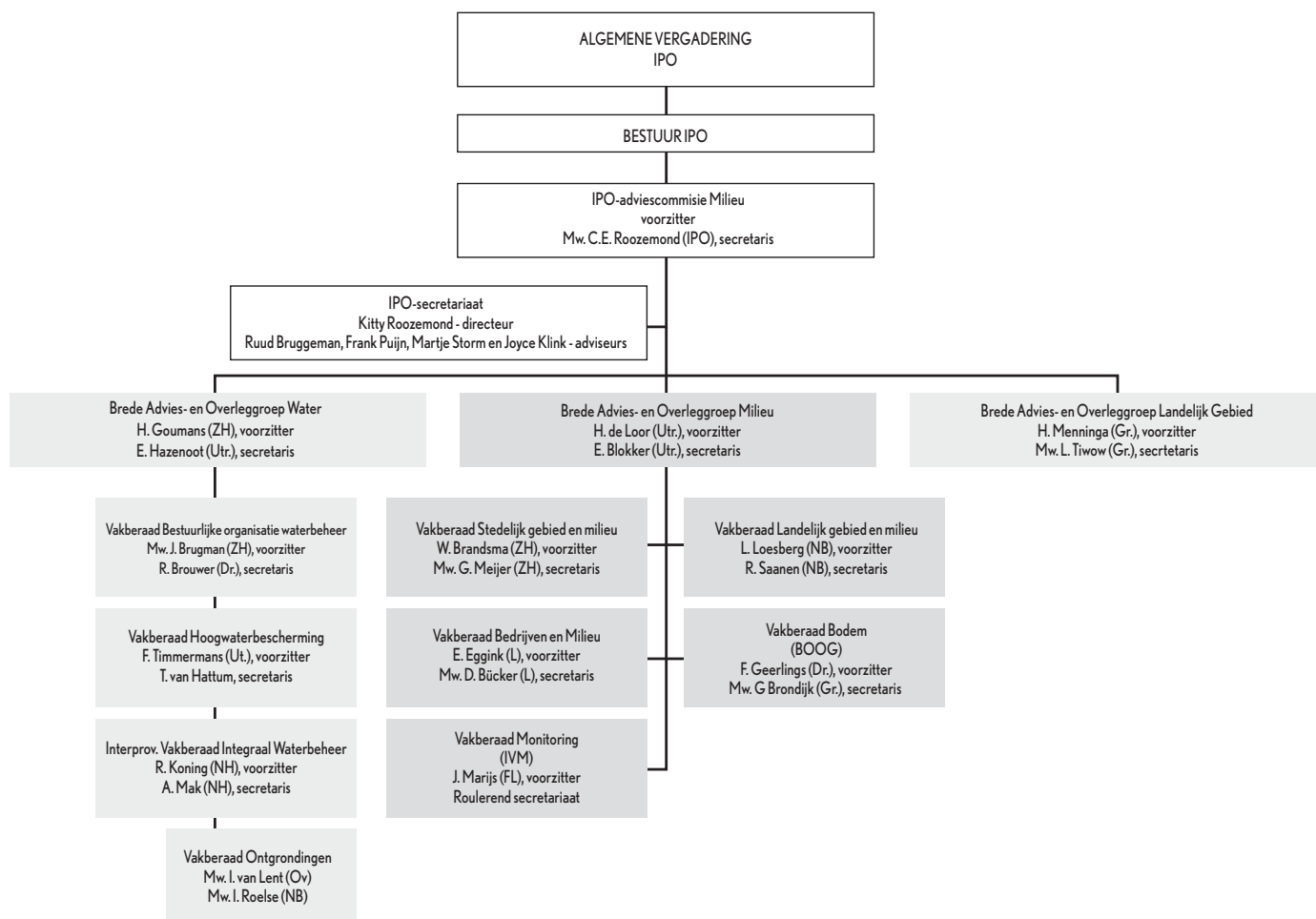
Het betreft de volgende interprovinciale vakberaden:

1. *Bedrijven en milieu*. Werkterrein o.a. emissieregistratie, duurzaam ondernemen, vergunningverlening en handhaving, coördinatie industrie, energie, veiligheid, bedrijfsafval, gevaarlijk afval en stortplaatsen.
2. *Stedelijk gebied en milieu*. Werkterrein o.a. lucht, geur, geluid, gevaar, hinder, duurzame bedrijfsterreinen, mobiliteit.
3. *Landelijk gebied en milieu*. Werkterrein o.a. gebiedenbeleid, ammoniak, stiltegebieden, biologische landbouw, natuureducatie.
4. *Bodem*. Werkterrein o.a. bodembescherming, bodemsanering, actief bodembeheer, gasfabriekterreinen.
5. *Monitoring*. Werkterrein monitoring.
6. *Integraal waterbeheer*.
7. *Bestuurlijke organisatie waterbeheer*.
8. *Hoogwaterbescherming*.
9. *Ontgrondingen*.

De secretariële ondersteuning van de vakberaden dient verzorgd te worden door de provincie waaruit de voorzitter van het vakberaad afkomstig is.

3.2.4. Organogram interprovinciale adviesstructuur

Schematisch ziet de organisatiestructuur rondom het PRISMA 2005 er als volgt uit.

3.3. IPO-Projectmedewerkers PRISMA 2005

Bij het IPO-secretariaat zijn de volgende medewerkers betrokken bij PRISMA 2005 met de volgende taakverdeling:

mevrouw drs. C.E. (Kitty) Roozmond

- directeur
- secretaris IPO-adviescommissie Milieu

de heer drs. R.J. (Ruud) Bruggeman

- algemene coördinatie PRISMA;
- projectplanning en-control;
- herijking VROM-regelgeving;
- Europa;
- Milieuhandhaving.

mevrouw ir. F.J. (Joyce) Klink

- bodem;
- water en milieu;
- gezondheid en milieu;
- landbouw.

de heer ir. F.W. (Frank) Puijn

- bestuurlijk ondersteuning;
- duurzame ontwikkelingspolitiek;
- externe veiligheid;
- gezondheid en milieu.

mevrouw drs. M.G.A. (Martje) Storm

- industriebeleid en emissiehandel;
- klimaatverandering;
- monitoring;
- IPO-verkenning nieuwe impuls RO, mobiliteit milieu en externe veiligheid.

3.4. Begroting PRISMA 2005

Om de ambities van de Strategische Milieu Agenda 2005-2008 uit te kunnen voeren is het noodzakelijk dat de provincies hiervoor gezamenlijk een financiële bijdrage leveren. Sinds 1 januari 1995 wordt de specifieke uitkering die de provincies voor de uitvoering van het Nationaal Milieubeleidsplan (NMP) ontvangen, jaarlijks overgeheveld naar het Provinciefonds. Het ging daarbij in eerste instantie om een bedrag van ca. 15 miljoen Euro. Tegelijkertijd werd overeengekomen dat de provincies per jaar maximaal 8% van dat bedrag beschikbaar stellen ten behoeve van de uitvoering van het interprovinciale milieubeleid. Rekening houdende met een indexering van 1,25% die jaarlijks is toegepast, is voor 2005 een bedrag beschikbaar van < 1.209.237.

In de volgende tabel zijn de bijdragen van de afzonderlijke provincies aan het PRISMA-programma voor 2005 aangegeven.

Provincie	Nominaal	Procentueel
Groningen	48.007	3,970
Fryslân	67.959	5,620
Drenthe	71.345	5,900
Overijssel	85.493	7,070
Gelderland	169.172	13,990
Flevoland	45.105	3,730
Utrecht	60.704	5,020
Noord-Holland	136.523	11,290
Zuid-Holland	153.936	12,730
Zeeland	57.922	4,790
Noord-Brabant	166.633	13,780
Limburg	146.439	12,110
Totaal	1.209.237	100,000

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de verdeling van het budget ad < 1.209.237,- over de diverse posten, waarbij tevens de verdeling over 2003 en 2004 wordt aangegeven.

	2005	2004	2003
Netto IPM-budget	1.209.237	1.194.308	1.179.563
Vergaderkosten projectgroepen, vakberaden etc:	67.279	64.308	60.750
Voorlichting/publicaties en representatie	125.595	130.000	122.513
Budget interprovinciale projecten	1.021.363	1.000.000	996.300

In voorgaande jaren werd tevens een overzicht gegeven van de personeelskosten van de medewerkers van het IPO-secretariaat die zich specifiek met de zogenaamde 'IPM-taken' bezighielden. Aangezien de projectorganisatie IPM niet meer bestaat en de medewerkers zijn opgenomen in het IPO-secretariaat worden deze personeelslasten ook niet afzonderlijk inzichtelijk gemaakt. Deze personeelskosten zijn nu opgenomen in de totale personeelslasten van het IPO-secretariaat.

3.4.1. Andere geldstromen

Naast de 'PRISMA-bijdrage' zijn er in 2005 nog andere geldstromen beschikbaar die ten goede komen aan de uitvoering van de Strategische Milieu Agenda 2005-2008. Het gaat hier om de volgende middelen:

Secretariaat Landelijk Overleg Milieuhandhaving:	— 120.000,-	
VIBO (Onderzoek alternatieven Beton- en Metselzand):	— 217.814,-	(waterbudget)
WBB-Biobever:	— 410.000,-	
Uitvoering BRZO:	— 73.000,-	(VROM-budget)
Subsidie uitvoering energie in de milieuvergunning	PM	(VROM-budget)
Programmafin. externe veiligheid (interprovinciaal deel)	— 900.000,-	(VROM-budget)

3.4.2. Budgetvrijval

Een nog onbekend bedrag zal vrijvallen uit de gereserveerde budgetten van voorgaande jaren. Deze vrijval ontstaat doordat projecten om moverende redenen niet zijn gestart of omdat projecten goedkoper zijn uitgevallen dan begroot. Bij het opmaken van de jaarrekening 2004 zal de omvang van dit bedrag duidelijk worden. Op basis van een advies van het Managementberaad Milieu en Water zal de IPO-adviescommissie Milieu vervolgens besluiten hoe dit vrijvallende bedrag zal worden aangewend.

3.5 Verdelingsvoorstel PRISMA-budget 2005

Door de interprovinciale vakberaden zijn projectvoorstellen ingediend bij de Managementgroep Milieu en Water (MMW). De MMW heeft de ingediende projectvoorstellen besproken en een aantal projecten met een positief advies voorgelegd aan het Managementberaad Milieu en Water (MBMW). Na beoordeling van de projecten door het MBMW heeft de IPO-adviescommissie Milieu op 7 oktober 2004 ingestemd met de voorgestelde projecten en de daaraan gekoppelde budgetten.

Bij de beoordeling van de projecten is rekening gehouden met de volgende criteria:

- project is een uitwerking van een thema van de Strategische Milieu Agenda en levert een bijdrage aan een politiek-bestuurlijk product;
- project is noodzakelijk in verband met afspraken (convenanten, overeenkomsten etc) die met andere partijen zijn gemaakt;
- een in tijd afgebakend project heeft de voorkeur boven een 'open einde' project hetgeen in de praktijk er toe moet leiden dat het project in 2005 is afgerond;
- provincies zijn bereid op voorhand de resultaten van projecten te implementeren;
- het projectresultaat is van belang voor alle provincies; en
- het gevraagde budget moet in verhouding staan tot het totaal beschikbaar budget. Zonodig dient het project gefaseerd in jaren te worden uitgevoerd.

De hierboven beschreven criteria hebben ervoor gezorgd dat het oorspronkelijk gevraagde budget voor de projecten van < 1.480.000,- (afgerond) is teruggebracht tot < 941.000,-. Dekking van dit bedrag wordt verkregen uit de < 1.021.363,- die voor de interprovinciale projecten beschikbaar is. Het restant bedrag ad < 80.363,- zal worden gereserveerd voor projecten die door politiek bestuurlijke ontwikkelingen in 2005 dienen te worden opgepakt.

In het verdelingsvoorstel is geen rekening gehouden met een bijdrage voor het VIBO-project (onderzoek naar alternatieven voor beton- en metselzand). Ten aanzien van dit project is besloten om een bedrag ad < 272.268,- te reserveren uit de vrijval van de IPM-budgetten uit de periode 2000-2003. Hiermee kan het VIBO-project de komende drie jaar worden gefinancierd. In het kader van de nazorg van de stortplaatsen heeft het MBMW op 18 november 2004 besloten om alsnog < 10.000,- beschikbaar te stellen voor het project validatie RINAS en risicomodel. De financiering hiervan vindt plaats uit de budgetvrijval 2004. Het project "kwaliteitsborging landelijke en provinciale meetnetten bodem en grondwater" wordt gefinancierd uit de Wbb-Bio-bever gelden.

Ook voor 2005 geldt de systematiek dat het Managementberaad elk kwartaal aan de hand van een voortgangsrapportage van de projecten en een actueel budgetoverzicht de stand van zaken van de uitvoering van de projecten bespreekt. Over de wijze waarop met financiële mee- of tegenvallers zal worden omgegaan zal van geval tot geval worden beslist.

3.6. Verdeling PRISMA budget 2005 naar thema's van de Strategische Milieu Agenda

THEMA 1 ONTWIKKELINGSPOLITIEK

Project	Toegekend budget
Koepelproject Alders	105.000,00 ¹
Implementatie Milo (Steunpunt MILO Stad & Milieu)	50.000,00
Implementatie interimwet Stad & Milieu/handreiking	30.000,00
Ken de SMB	15.000,00
Provincies ontketenen ontkoppeling (samen met monitoring)	20.000,00
Totaal	220.000,00

THEMA 2 GEZONDHEID EN MILIEU

Project	Toegekend budget
Inventarisering en prioritering milieugerelateerde gezondheidsproblemen	45.000,00
Ontwikkelen eenduidige dosis-effectrelatie voor stank, gezondheid en hinder	45.000,00
Totaal	90.000,00

THEMA 3 INTEGRALE AANPAK EXTERNE VEILIGHEID

Project	Toegekend budget
	Geen verzoeken om budget omdat deze activiteiten worden gefinancierd door het ministerie van VROM.

THEMA 4 HERIJ KING VROM REGELGEVING EN EUROPA

Project	Toegekend budget
Implementatie herijking VROM regelgeving	50.000,00
Kerngroep Europees Milieubeleid	5.000,00
Totaal	55.000,00

THEMA 5 PROFESSIONALISERING MILIEUHANDHAVING

Project	Toegekend budget
Professionalisering milieuhandhaving	135.000,00 ²
Totaal	135.000,00

¹ Het project moet zich niet alleen richten op het proces maar ook inhoudelijke elementen hebben. Hierbij dient aansluiting gezocht worden bij de projecten 'Sturing op Duurzame Plattelandsontwikkeling' en 'Transitie naar een duurzame energievoorziening' waar geen budgetten voor beschikbaar zijn gesteld.

² 135.000,- is voldoende voor de 0,6 fte voor de projectleiding 'professionalisering milieuhandhaving' en de ondersteuning van de provincies. De verdeling van het totaalbudget over deze twee elementen wordt in de nadere uitwerking van het project aangegeven.

THEMA 6 INDUSTRIEBELEID

Project	Toegekend budget
Doelgroepenbeleid	15.000,00
PreDo	60.000,00
IMPEL	5.000,00
Totaal	80.000,00

THEMA 7 BELEIDSVERNIEUWING BODEM

Project	Toegekend budget
Gasfabrieksterreinen	20.000,00
Depot +	60.000,00
Startproject Spoor 2 Gebiedsgericht	30.000,00
Startproject Spoor 2 Waterkwaliteit	30.000,00
VIBO	
272.268,00 ³	
Validatie RINAS en het risicomodel	10.000,00 ⁴
Kwaliteitsborging land. en prov. meetnetten bodem en grondwater	55.000,00 ⁵
Totaal	140.000,00⁶

THEMA 8 KLIMAATVERANDERING

Project	Toegekend budget
Provinciale ondersteuning Biomassa/Berk	18.000,00
Kansen voor energiebesparing bij verkeer en vervoer	30.000,00
Totaal	48.000,00

THEMA 9 LANDBOUW: STANK, AMMONIAK, NITRAAT

Project	Toegekend budget
Fosfaatuitspoeling in Beeld	PM ⁷
Werkprogramma landelijk gebied en milieu 2005	20.000,00
Totaal	20.000,00

THEMA 10 MONITORING

Project	Toegekend budget
Samenwerkingsovereenkomst DGM-IPO-RIVM	58.000,00
Kosteneffectieve Monitoring	40.000,00
Strategische monitoring producten	55.000,00
Totaal	153.000,00

TOTAAL ALLE PROJECTEN

941.000,00

³ Het VIBO-budget wordt gedekt uit vrijval van de voormalige IPM-budgetten uit de periode 2000-2003. Het aangegeven bedrag is bestemd voor drie jaar. Gelet op de specifieke dekking is dit bedrag ook niet opgenomen in totaal bedrag.

⁴ Het budget voor het project RINAS is op 18 november 2004 beschikbaar gesteld door de MBMW en wordt gedekt uit de vrijval 2004. Het is daarom ook niet opgenomen in het totaal bedrag.

⁵ Financiering vindt plaats uit de Wbb-Bio-Bever gelden. Bedrag is daarom niet opgenomen in het totaal bedrag.

⁶ In dit bedrag zijn de VIBO-, RINAS- en Kwaliteit budgetten niet opgenomen.

⁷ De MMW is van mening dat financiering van dit project eveneens uit de BOAG-W en de BALG dient te geschieden. Voorts dient hierbij de vraag te worden gesteld of dit project bestuurlijk relevant is en of dit project een looptijd van drie jaar dient te hebben.

HOOFDSTUK 4. OVERZICHT PROJECTEN

DUURZAME ONTWIKKELINGSPOLITIEK

(0501 Alders)

Koepel Alders

Doel

Faciliteren platform van de projectleiders van de 12 Alders-projecten en andere provinciale vernieuwers bij duurzame ontwikkelingspolitiek, gericht op het uitwisselen van kennis en ervaring en competentieontwikkeling. Ontwikkelen en verspreiden van vernieuwende aanpakken en werkwijzen. Stimuleren van een integrale aanpak en doen van aanbevelingen over de milieu-inbreng in projecten die vanuit andere sectoren (RO, mobiliteit, water, landelijk gebied) worden geïnitieerd. Doen van aanbevelingen over werkwijze en organisatie van duurzame ontwikkelingspolitiek binnen provincies.

Inhoud

Elke provincie werkt aan het oplossen van hardnekkige milieuproblemen via een aanpak van duurzame ontwikkelingspolitiek. Hiertoe worden onder meer 12 voorbeeldprojecten uitgevoerd. In het Koepelproject ondersteunen de provincies elkaar door te leren van hun ervaringen en door nieuwe werkwijzen gezamenlijk te ontwikkelen, over te dragen en breder toe te passen. Provincies brengen belemmeringen en leerervaringen in bij het rijk zodat de wetgeving en facilitering door het rijk zo nodig kan worden aangepast en verbeterd, overeenkomstig de afspraken met staatssecretaris van Geel.

Resultaat

Organiseren van thematische innovatieateliers voor provinciale ambtenaren (minimaal 4) die betrekking hebben op de thema's:

1. Sturen in transitieprocessen
2. Innovatie en de rol van de provincie
3. Ketenmanagement
4. Organisatorische condities voor integrale beleidsvoering

Binnen deze thema's zullen onder meer nieuwe werkwijzen en leerervaringen op het gebied van een gebiedsgerichte aanpak van duurzame plattelandontwikkeling en duurzame energievoorziening aan de orde komen.

Organiseren van een innovatietop voor provinciale bestuurders en de Staatssecretaris Milieu.

Toegankelijk maken van leerervaringen ten behoeve van toepassing in alle provincies.

Ontwikkelen en uitbouwen van de communicatie over het koepelproject onder meer via de IPO-website.

Start- en einddatum

Fase 2: december 2004 - juni 2005

Aan het eind van fase 2 wordt bezien op welke wijze het project zal worden voortgezet.

Beoogd wordt dat aan het einde van fase 2 omstandigheden zijn geschapen waaronder de provincies het Alders-programma meer op eigen kracht kunnen voortzetten.

Capaciteit/Kosten

Extern projectleider : < 50.000,-

Ondersteuning bijeenkomsten: < 25.000,-

Inhuur externe deskundigheid : < 35.000,-

Dit betreft de vergoeding voor extern deskundigen, afkomstig uit de wetenschap en de praktijk, in de zogenaamde 'meedenktank'. Deze deskundigen op het gebied van

transities, innovatie, bestuurskunde, gebiedsgericht beleid en organisatiekunde worden onder meer ingezet bij de innovatieateliers die gedurende 2005 worden georganiseerd. Zij leveren kennis die niet binnen de provinciale organisaties voor handen is.

Trekkers

Projectdirecteur: H. Menninga (Gr)
Intern projecteider: F. Puijn (IPO)

**Bestuurlijk
verantwoordelijk
gedeputeerden**

Th. Rietkerk (Ov) en J. Binnenkamp (Ut)

**Ambtelijk
Verantwoordelijk**

Brede Overleg- en Adviesgroep Milieu

Contactpersoon IPO Frank Puijn

Toekenning

< 105.000,-. Het managementberaad Milieu en Water heeft hierbij aangegeven dat aansluiting gezocht moet worden bij de projecten 'Sturing op duurzame plattelandsontwikkeling en transitie naar een duurzame energievoorziening' waar geen aparte budgetten voor beschikbaar zijn gesteld.

(0501 MILO)

Implementatie MILO

Doel

Implementatie van de MILO denk- en werkwijze bij de provincies en de koppeling daarvan aan Stad en Milieu en ISV-2

Inhoud

Het project MILO heeft (eind 2003) de handreiking MILO opgeleverd en in maart 2004 een set bestuurlijke afspraken (DUIV) gericht op de implementatie van MILO. Voortouw voor implementatie ligt bij VNG en IPO. Er worden relaties gelegd met andere beleidsontwikkelingen en mogelijkheden zoals ISV-2, de nieuwe Interim Wet Stad en Milieu en ILG.

Implementatie vindt plaats via gemeentelijke en provinciale projecten. Voor de provincies zijn dit de Aldersprojecten waarin MILO wordt vertaald. Daarnaast gaat het IPO op zoek naar een aantal andere projecten die provincies willen gaan opstarten en waarin de MILO denk- en werkwijze een bijdrage of aanvulling kan geven.

Nieuwe Stad en Milieuprojecten vormen ook een onderdeel van het implementatietraject, omdat de MILO denk- en werkwijze de aanpak is die de nieuwe Wet Stad en Milieu voorstaat.

De implementatie wordt over een periode van 2 jaar gefaciliteerd via een klein programmabureau (2 fte) De taken van het programmabureau zijn o.m.:

- het uitvoeren van een communicatieprogramma;
- het bundelen en uitdragen van kennis m.b.t. MILO en de toepassing daarvan in projecten (Alders, Stad en Milieu, ISV-2, ILG);
- het opzetten en bijhouden van een internetsite;
- het daar waar nodig begeleiden en faciliteren van projecten;
- het volgen van de voortgang en daarover rapporteren aan de DUIV-partners; en
- het maken van een voorbeeldenboek met de resultaten en leerpunten uit de projecten.

Voor het opzetten en gedurende 2 jaar in standhouden van dit bureau is door VROM een bijdrage van < 400.000,- toegezegd. VNG en IPO leveren ieder ook een substantiële bijdrage. Door het IPO is < 50.000,- per jaar (voor 2004 en 2005) toegezegd. Het bureau is per oktober 2004 van start gegaan.

Resultaat

Aan het einde van de twee jaar zijn alle projecten afgerond en worden de resultaten van de projecten opgenomen in een voorbeeldenboek.

Tevens zijn via het communicatietraject en de projecten alle provincies bekend met de MILO denk- en werkwijze en kunnen die toepassen in projecten.

Start- en einddatum

1 januari 2005 - 31 januari 2006

Capaciteit

Capaciteit voor het programmamanagement en de communicatie wordt via de verkregen gelden aangetrokken. Het implementatietraject wordt door een begeleidingscommissie (DUIV-partners) aangestuurd. Een ambtelijke werkgroep zorgt voor afstemming tussen het projectbureau en de betrokken organisaties.

Kostenraming

< 50.000,-

Trekkers

Gerard Hagen (Limburg) , i.o.m. Wim Knoppert (Gelderland) en Peter Murk (Zuid-Holland)

**Bestuurlijk
verantwoordelijk
gedeputeerden** Th. Rietkerk (Ov) en J. Binnenkamp (Ut)

**Ambtelijk
verantwoordelijk** Vakberaad stedelijk gebied en milieu

Contactpersoon IPO Frank Puijn

Toekenning < 50.000,-

(0501 S&M)

Implementatie Interim-wet Stad en Milieubenadering / Handreiking Stad & Milieuprojecten

Doel

Het (waar mogelijk en wenselijk) op uniforme en heldere wijze invullen van de provinciale rol in de Interim-wet Stad & Milieubenadering, inclusief een vroegtijdige betrokkenheid van de provincie in het proces. Hiermee worden doelen, taken en verantwoordelijkheden duidelijk voor gemeenten die staan voor het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit in het stedelijk en landelijk gebied.

Inhoud

Bij provincies en gemeenten bestaat de behoefte aan een heldere en uniforme uitleg over de werkwijze en het proces rond Stad & Milieuprojecten. Ook de relatie met MILO en andere instrumenten vraagt om een duidelijke uitleg bij de aanvang en uitvoering van het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit. Naast deze uniforme handreiking kan iedere provincie zelfstandig in een beleidslijn vastleggen hoe zij vorm wil geven aan integraal omgevingsbeleid en de instrumenten die daarvoor ter beschikking staan en welke invulling zij geeft aan bijvoorbeeld de provinciale begeleidingscommissie.

Tijdens de Experimentenwet Stad & Milieu is veel ervaring op gedaan met de stad en milieubenadering. Deze ervaring is o.a. vastgelegd in het Praktijkboek "Meer dan één stap vooruit". De handreiking Stad & Milieubenadering voegt hieraan o.a. toe:

- inzicht in de doelstelling en werkwijze rond integraal omgevingsbeleid;
- inzicht in de mogelijkheden en randvoorwaarden van de Stad & Milieubenadering;
- inzicht in de wettelijk te volgen procedures / toetsingkader; en
- inzicht in de risico's en valkuilen.

De Handreiking Stad & Milieuprojecten wordt ontwikkeld in nauwe samenwerking tussen IPO en VNG aan de hand van een aantal voorbeeldprojecten en met behulp van materiaal dat al beschikbaar is bij o.a. de provincies Gelderland en Zuid-Holland. Er is nog geen ervaring met Stad & Milieuprojecten in het landelijk gebied en ook in stedelijke projecten is de rolverdeling totaal verschillend van de experimentenperiode nu de goedkeuringsbevoegdheid van het Rijk naar de provincies gaat. Daarom is een voorbeeldproject in het landelijk gebied én in het stedelijk gebied wenselijk aan de hand waarvan de handreiking wordt opgesteld en bijgesteld "best practices". De pilots worden gekozen in overleg met IPO (vakberaad SGM) en VNG (projectbureau MILO).

Resultaat

Een handreiking Stad & Milieubenadering op basis waarvan een initiatiefnemer (veelal gemeente) een project kan starten, weet welke procedure moet worden gevolgd (meldingsprocedure, stappen van de Stad & Milieubenadering, communicatie, betrokkenheid van belanghebbenden, uitwerking van de compensatie, Gezondheidseffecten Screening, etc) en weet waarop het project beoordeeld wordt (de randvoorwaarden en het toetsingskader provincie).

Start- en einddatum

De doorlooptijd van het project is circa 3 maanden, dus als het project begin 2005 start zal het rond het tweede kwartaal 2005 worden afgerond. E.e.a. afhankelijk van de keuze van de voorbeeldprojecten.

⁸ Tijdens het IPM project SMB OK is geanalyseerd of reeds in het verleden vrijwillig uitgevoerde milieutoetsen op streekplan en structuurplan niveau al SMB waardig waren en zo nee, welke inhoudelijke of procesmatige punten dan bij een SMB nadere aandacht vereisen. Tevens is aan de hand van SMB's die in 2004 (en evt. begin 2005) uitgevoerd zijn, geanalyseerd of de wijze waarop deze SMB's uitgevoerd zijn nog voor verbetering vatbaar is. Onderdeel van het project is ook het houden van een workshop met deskundigen van provincies, VROM, Cie Mer en enkele gemeenten.

Capaciteit	<p>De trekkende provincie zal ca 200 mensuur leveren voor de begeleiding van het project. Deelnemende provincies zullen circa 40 uren leveren voor de begeleiding van het project en het opstellen van de handreiking.</p> <p>Van de VNG wordt 80 mensuur gevraagd voor de afstemming met MILO en de begeleiding van het project en de handreiking.</p> <p>Van VROM wordt 40 mensuur gevraagd voor de begeleiding van het project en het opstellen van de handreiking.</p>
Kostenraming	<p>De uitvoeringskosten van het uitvoeren van de pilots en het opstellen van de handreiking bedragen < 36.000 exclusief BTW. Hierbij zijn niet inbegrepen de kosten van de pilots en de reproductie van de handreiking. Daarvoor wordt uitgegaan van de uitvoering van de pilots op locatie bij de pilotgemeente en een reproductie van de handreiking op kosten van IPO of de individuele provincies.</p>
Trekkers	<p>Wim Knoppert (Gelderland) in overleg met Mary Stokhof (Zuid-Holland).</p>
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	<p>Th. Rietkerk (Ov) en J. Binnenkamp (Ut).</p>
Ambtelijk Verantwoordelijk	<p>Vakberaad stedelijk gebied en milieu</p>
Contactpersoon IPO	<p>Frank Puijn</p>
Toekenning	<p>< 30.000,-</p>

(0501 SMB)

Ken de Strategische Milieubeoordeling

Doel

Versnellen van het leerproces bij Provincies bij het uitvoeren van de EU richtlijn Strategische Milieubeoordeling.

Inhoud

Op 21 juli 2001 is de Europese Richtlijn strategische milieubeoordeling (SMB) in werking getreden. Deze milieubeoordeling wordt verplicht voor plannen die aanzienlijke milieueffecten kunnen hebben, die betrekking hebben op o.a. landbouw, visserij, energie, industrie, vervoer, toerisme en ruimtelijke ordening en die ofwel het kader vormen voor toekomstige besluiten inzake projecten die m.e.r.-(beoordelings)-plichtig zijn ofwel gelet op hun mogelijke effecten een beoordeling vereisen vanwege de Vogel- en Habitat-Richtlijn. De verwachting is dat medio 2005 de rijksoverheid deze richtlijn zal implementeren. Tot die tijd geldt rechtstreekse werking. In de strategische agenda van het vakberaad SGM is vastgelegd dat bijgedragen zal worden aan de rijksinspanningen bij de uitwerking van de EU-richtlijn en dat afspraken gemaakt zullen worden op IPO niveau over de wijze van toepassing van de SMB door provincies. Op dit moment bestaat nog steeds onduidelijkheid over reikwijdte en wijze waarop de SMB uitgevoerd moet worden door de lagere overheden. Door middel van het IPM project "SMB OK" dat in 2004 is uitgevoerd zal meer duidelijkheid gecreëerd worden (zie voor beknopte info voetnoot⁸). Met dit project is echter nog geen stap gedaan richting een uitgebreide en brede voorlichting van de provinciale organisaties over de SMB. Het Ministerie van VROM is voornemens voorlichting over de SMB te geven, maar dit lijkt niet veel meer in te houden dan het verspreiden van een Handreiking. Om de provinciale organisaties goed voor te bereiden is uitgebreidere voorlichting nodig die gedetailleerder is en meer op basis van ervaring uit de praktijk gestoeld is. Daarom wordt voorgesteld om voor iedere provincie 2 voorlichtingsbijeenkomsten te organiseren. Een voorlichtingssessie voor ambtenaren en een voorlichtingssessie voor bestuurders. Voor de ambtelijke sessie worden alle (senior) beleidsambtenaren uitgenodigd vanuit de werkvelden milieu, RO, verkeer en natuur die bijdragen leveren aan een streekplan of bij ruimtelijke planprocedures betrokken zijn. Voor de bestuurlijke sessie worden in ieder geval de gedeputeerden uitgenodigd die milieu, RO en verkeer in hun portefeuille hebben. Per provincie kan de afweging gemaakt worden om in een of beide sessies ook (een aantal) gemeenteamttenaren c.q. bestuurders uit te nodigen. Daarbij wordt uitgegaan van een aantal van maximaal 40 deelnemers voor de ambtelijke sessie en maximaal 10 deelnemers voor de bestuurlijke sessie. In iedere provincie vinden beide sessies op 1 dag plaats. In de ochtend de ambtelijke sessie en in de middag de bestuurlijke sessie, zodat ambtelijke reacties eventueel meegenomen kunnen worden naar de bestuurlijke sessie. Tijdens de

voorlichtingssessies worden de volgende onderwerpen behandeld: algemene informatie over de EU richtlijn, informatie over de wijze waarop de SMB in Nederland is geïmplementeerd, relaties met m.e.r. procedures, doorwerking SMB in m.e.r.-procedures en juridische informatie. Tijdens de voorlichtingssessies worden twee concrete SMB cases behandeld: "SMB Streekplan Gelderland" en een nader te bepalen case.

Resultaat

Goed voorgelichte provinciale organisaties over wanneer en hoe een SMB het beste uitgevoerd kan worden.

12 ambtelijke voorlichtingssessies voor maximaal 40 deelnemers per provincie.

12 bestuurlijke voorlichtingssessies voor maximaal 10 bestuurders per provincie.

Start- en einddatum	Start: 1 mei 2005 Einddatum: 1 juli 2005
Capaciteit	Per provincie dienen twee voorlichtingsessies georganiseerd te worden (uitnodigen, zaal regelen, etc.): 8 uur per provincie. De trekkende provincie begeleidt het externe bureau die de voorlichting organiseert. Deze provincie neemt daartoe naast de sessies in hun eigen provincie ook deel aan 3 andere voorlichtingsessies. Op basis van deze deelname zal tussentijds geëvalueerd en waar nodig aangepast kunnen worden. Deelname van de trekkende provincie aan twee voorlichtingsessies aan het begin (b.v. 3 ^{de} en 4 ^{de}) en de 7 ^{de} of 8 ^{ste} sessie ligt daarom voor de hand. Totaal trekkende provincie: 40 uur.
Kostenraming	De voorlichtingsessie wordt door een extern bureau georganiseerd. Het ligt voor de hand om het adviesbureau dat het project SMB OK heeft uitgevoerd ook deze voorlichtingsessies te laten begeleiden. Voor de eerste sessie wordt een 'try out' georganiseerd bij de trekkende provincie. 12 werkdagen van 8 uur (96 uur) plus voorbereiding (12 uur) = 13,5 werkdagen (108 uur) x < 850,- excl. BTW geeft totaal < 11.475,- excl. BTW. Daarnaast kosten voor het faciliteren van bijeenkomsten. Totale kosten (incl. BTW) worden geschat op < 15.000, --
Trekkers	Provincie Flevoland, Ruud Krijnen (projectleider) (40 uur) Provincie Zuid Holland, Jan Verwoerd (6 uur) Provincie Noord Holland, Michael Jonk (6 uur) Ministerie van VROM, Mari van Dreumel (6 uur) Allen 6 uur t.b.v. begeleiden offerte aanvraag en meedenken over opzet presentatie en een tussentijds evaluatiemoment.
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	Th. Rietkerk (Ov) en J. Binnenkamp (Ut)
Ambtelijk Verantwoordelijk	Vakberaad stedelijk gebied en milieu
Contactpersoon IPO	Frank Puijn
Toekenning	< 15.000, --

(0501 Ontkoppeling) Provincies ontketenen ontkoppeling

Doel

Nagaan of de provincies hun rol in het veld van actoren goed vervullen en of daarmee een bijdrage aan de ontkoppeling van milieudruk en (economische) ontwikkeling wordt geleverd.

Inhoud

Ontkoppeling is op (inter)nationale schaal een belangrijk uitgangspunt bij het milieu- en duurzaamheidsbeleid. Er is sprake van ontkoppeling als de economie harder groeit, dan de milieudruk toeneemt. Absolute ontkoppeling wordt bereikt als de milieudruk in absolute zin afneemt. Veel provincies streven in hun milieubeleid naar ontkoppeling (relatief of absoluut), maar hebben, behoudens de smalle definitie van ontkoppeling - economische groei versus emissie -, weinig inzicht in de mate waarin er op provinciaal niveau ontkoppeld is en kan worden. Met het IPM project *“Ontkoppeling in getallen”* is geprobeerd om de ontkoppeling in getallen te kunnen uitdrukken. Het project heeft duidelijk gemaakt dat het niet eenvoudig is om provinciale sturing op ontkoppeling binnen verschillende economische sectoren kwantitatief zichtbaar te maken doordat provincies de milieueffecten van hun beleidsmaatregelen, initiatieven en projecten niet (kunnen) monitoren. Het IPM project is afgerond met een discussienotitie *“Je leven geldt”*. De bevindingen en aanbevelingen uit deze notitie dienen bij de uitwerking van het plan van aanpak van dit project als uitgangspunt.

De provincie vervult veelal een intermediaire rol (facilitator, aanjager, financiële ondersteuning) en het is belangrijk dit niet uit het oog te verliezen. De (meetbare) ontkoppelingsresultaten worden door anderen, zoals bedrijven en gemeenten, geboekt. Een kwantitatieve uitspraak over de rol van de provincie in de ontkoppeling is daarom ook, behalve op specifieke en projectmatige onderdelen, bijna niet concreet aan te geven. De vraag kan gesteld worden of het überhaupt zinvol is om de exacte bijdrage van provincies aan ontkoppeling te bepalen. Voor provincies is het wel belangrijk om na te gaan of ze hun intermediaire rol in het veld van actoren goed vervullen en of daarmee een relevante bijdrage aan de ontkoppeling van milieudruk en (economische) ontwikkeling wordt geleverd.

Dit project beoogt om gericht op een beperkt aantal thema's door middel van interviews en expert judgement inzicht te krijgen in de wijze waarop de provincies sturing geven aan ontkoppeling. Er wordt gefocussed op voor het vakberaad SGM relevante thema's: duurzame energie/klimaat, grondstoffenbeleid, duurzaam bouwen, mobiliteit en geluid. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar het milieu-instrumentarium, maar ook naar economisch beleid, innovatiebeleid en beleid gericht op duurzaam ondernemen en duurzame bedrijventerreinen. Bij duurzame energie/klimaat kan concreet gedacht worden aan investeringen en de ruimtelijke invloed die de provincie heeft - als facilitator van ruimtelijke plannen op een bovenlokaal niveau - op het totstandkomen van wind-energie en het uitvoeren van de BANS klimaatconvenanten. Bij duurzaam bouwen kan gekeken worden naar de invloed van provincies op (grootschalige) woningbouwontwikkelingen en herontwikkeling binnen stedelijk gebied. Bij mobiliteit en geluid kan de formele rol, maar ook de stimulerende rol aan de orde komen.

Werkwijze

Vanwege de aard van het project en het beperkte budget, is een actieve bijdrage van de deelnemende provincies vereist. Tevens zal in de startfase, nog voordat externe inhuur wordt gepleegd, door de projectgroep een afbakening van het project worden vastgesteld om het project beheersbaar te houden. Vervolgens worden interviews gehouden met medewerkers van de deelnemende provincies van de afdelingen economie, verkeer en vervoer en milieu om te inventariseren welke investeringen, subsidiering of inhuur van externe deskundigen in 2003 heeft plaatsgevonden om een bijdrage te leveren aan ontkoppeling tussen milieudruk en (economische) ontwikkeling. Bij de afdeling RO wordt geïnventariseerd op welke punten zij van mening zijn dat milieubeleidsregels, verordeningen, ruimtelijke reserveringen, mer-procedures, etc. merkbaar van invloed zijn geweest op de ruimtelijke ontwikkeling ten gunste van beperking van milieudruk (b.v. geluid, luchtkwaliteit, energie). Er zal een duidelijke indeling naar instrument en thema worden gehanteerd.

De bevindingen uit de gesprekken over de projecten en beïnvloedingseffecten uit 2003 wordt bij een aantal regionale deskundigen bij gemeenten, ondernemers, rijksorganisaties (b.v. NOVEM) en maatschappelijke organisaties neergelegd. Hierbij zal worden gevraagd of ze de geschetste activiteiten en effecten (her)kennen, wat hun oordeel is over de bijdrage aan de beperking van de milieudruk, of de activiteiten ook het economisch perspectief hebben gediend, of de activiteiten op het eerste oog de juiste zijn en welke veranderingen de projecten vanuit ontkoppelingperspectief (nog) succesvoller zouden hebben gemaakt.

Om de bevindingen uit de interviews te ondersteunen met cijfermatig materiaal over ontkoppeling, zal er waar nodig en mogelijk gebruik worden gemaakt van al bestaande basisgegevens. De deelnemende provincies moeten dus cijfermatige resultaten kunnen leveren over projecten om bepaalde problemen op te lossen. Deze projecten hoeven dus niet noodzakelijkerwijs aan ontkoppeling verbonden te zijn. Sterker nog, in veel gevallen zullen dit soort projecten onder een andere vlag zijn uitgevoerd. Bijvoorbeeld een project ter stimulering van openbaar vervoer of gecombineerd vrachtvervoer. Omdat het budget beperkt is, zal voornoemd traject slechts voor de provincies worden uitgevoerd, die dit met eigen capaciteit verzorgen. In de startfase van het project zal geïnventariseerd worden welke provincies cijfermatig materiaal willen en kunnen verzorgen.

De resultaten van de interviews en het cijfermatige materiaal worden in een beknopte rapportage gepresenteerd. In de rapportage wordt ingegaan op hoe de gebiedspartners aankijken tegen de rol van de provincie in het ontkoppelingverhaal; wat wordt van de provincie verwacht, hoe wordt de huidige rolinvulling van de provincie ervaren en wat er zou er moeten veranderen of verbeteren om als provincie efficiënter de intermediaire rol te vervullen. Tevens worden goede en slechte voorbeelden van de provinciale rolinvulling in ontkoppelingstrajecten gegeven (een SWOT analyse). Dit levert noodzakelijke informatie over het bijsturen van de provinciale rol in de beïnvloeding van de relatie tussen (economische) ontwikkeling en milieudruk. Het project wordt afgerond met een werkconferentie met ambtelijke en bestuurlijke vertegenwoordiging waar de rapportage wordt gepresenteerd. Vervolgens zal worden gediscussieerd over de (in de toekomst gewenste) rol die de provincies spelen bij het behalen van relatieve en absolute ontkoppeling. Inzet van de werkconferentie is het maken van concrete afspraken op bestuurlijk niveau over de mogelijke (gezamenlijke) provinciale inzet op het terrein van ontkoppeling.

Resultaat	Een beknopte rapportage met daarin bestuurlijk relevante informatie over de rol die provincies spelen en in de toekomst (meer) zouden kunnen spelen om binnen het veld aan actoren een goede bijdrage aan relatieve en absolute ontkoppeling te kunnen leveren. Dit zou kunnen leiden tot (bij)sturing van de provinciale taakinvulling op het gebied van milieu, RO en economie. De rapportage wordt eveneens via de IPO-RIVM site beschikbaar gemaakt.
Start- en einddatum	Van 1 januari 2005 tot 1 december 2005
Capaciteit	240 uur projectleiding (160 uur Rogier Wilms, 80 uur Jan-Bart Broertjes (Provincie Flevoland). 100 uur voor actief deelnemende provincies: projectgroep en interne gegevensverzameling. In ieder geval Martin Bakker (Noord-Brabant), Joop Hoekstra (Gelderland). 20 uur voor overige provincies: kennisuitwisseling en deelname werkconferentie.
Kostenraming	< 20.000,- exclusief BTW ten behoeve van inhuur van een extern adviesbureau.
Trekkers	Rogier Wilms en Jan-Bart Broertjes (provincie Flevoland)
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	Th. Rietkerk (Ov) en J. Binnenkamp (Ut)
Ambtelijk verantwoordelijk	Vakberaad stedelijk gebied en milieu
Contactpersoon IPO	Frank Puijn
Toekenning	< 20.000, --

GEZONDHEID EN MILIEU

(0502 Gezondheid) Inventarisatie en prioritering milieugerelateerde gezondheidsproblemen

Doel Bepalen welke milieuproblemen met (potentiële) gezondheidseffecten de meeste aandacht moeten krijgen in interprovinciaal verband, zodat de milieugerelateerde activiteiten van de provincies (IPO) optimaal bijdragen aan de verbetering van de gezondheid.

Inhoud Gezondheidsproblemen kunnen samenhangen met een breed scala aan milieuproblemen: luchtkwaliteit (fijn stof/Nox, stank/geur), geluid, bodem-en grondwaterverontreiniging, leidingwater (lood, legionella), radon (bouwstoffen), lichthinder, straling van GSM/UMTS-masten, hoogspanningsleidingen, externe veiligheid, het binnenmilieu in scholen en kinderdagverblijven, enz, enz.

De gezondheidseffecten ten gevolge van genoemde milieufactoren verschillen o.m. naar aard en ernst en zijn onderling niet altijd te vergelijken. De provincie is niet op alle terreinen het bevoegd gezag. Het is wenselijk om in IPO-verband tot goed onderbouwde prioriteiten en beleidskeuzes te komen: welke milieufactoren die gezondheidsproblemen veroorzaken worden bij voorrang gezamenlijk aangepakt. Deze prioriteiten moeten vervolgens ook doorwerken in de gezamenlijke PRISMA-projecten.

Voor dit project wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van bestaand materiaal, zoals de nota Milieu & Gezondheid, informatie van kennisinstituten en het RIVM beoordelingskader (een instrument dat bij deze problematiek behulpzaam kan zijn bij het maken van beleidskeuzes). Er wordt zowel een interne (provinciale) als een externe klankbordgroep in het leven geroepen. Voor deze laatste wordt gedacht aan deskundigen van RIVM, gezondheidsraad, kennisinstituten, e.d. Tussenresultaten (inventarisaties, voorstellen voor prioriteiten) worden aan de klankbordgroepen voorgelegd.

Resultaat Het beoogde resultaat is:

- inzicht (op hoofdlijnen) in de samenhang tussen milieuproblemen en de effecten (absoluut, relatief) daarvan op de gezondheid; inzicht in de ernst en urgentie, zo mogelijk gedifferentieerd naar stedelijk en landelijk gebied;
- inzicht in de beïnvloedingsmogelijkheden die de provincies (afzonderlijk/gezamenlijk) hebben bij de verschillende milieuproblemen;
- inzicht in de mogelijk te bereiken positieve effecten (waar mogelijk kwantitatief) bij het benutten van deze beïnvloedingsmogelijkheden; en
- een voorstel voor de prioritering van gezamenlijk (in IPO-verband) op te pakken acties / te nemen maatregelen.

Start- en einddatum januari 2005 - september 2005
(inventarisatiefase: januari - april; voorstel voor prioriteiten en keuzes: mei - september)

Capaciteit trekkers: elk 100 uur (4 personen)
leden interne klankbordgroep (provincies): elk 40 uur
leden externe klankbordgroep (o.m. RIVM, gezondheidsraad, universiteiten): elk ca. 20 uur.

Kostenraming	< 45.000,-- (startbijeenkomst; organiseren van workshops bij provincies; inventarisatie / rapportage; opstellen van een uitvoeringsplan 2006)
Trekkers	W. Gerritsen (Ov), H. de Baas (Gld), T. Brok (N-Br), M. Theeuwen (U)
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	E. van Heijningen (ZH) en T. Baas (Fr)
Ambtelijk verantwoordelijk	Vakberaad stedelijk gebied en milieu
Contactpersoon IPO	Joyce Klink
Toekenning	< 45.000, --

(0502 DER)

Ontwikkelen eenduidige dosiseffectrelatie voor stank, gezondheid en hinder

Doel

Klachten over geuroverlast (geurhinder) vormen een groot deel (>50%) van de milieu-klachten die de provincies binnen krijgen. Geuroverlast kan tot gezondheidsproblemen leiden, zoals hoofdpijn en hartritmestoornissen. De Wereld Gezondheidsorganisatie WHO spreekt in dit verband van 'een aantasting van de kwaliteit van het leven'. Provincies (en gemeenten) hebben binnen het landelijk geurbeleid een gedelegeerde bevoegdheid met eigen beleidsruimte. Bij zowel de vergunningverlening als de ruimtelijke ordening doet zich daarom de vraag voor welk hinderniveau lokaal en/of regionaal acceptabel wordt geacht.

Het doel van dit project is om alle provincies een basis te bieden voor het invullen van deze beleidsruimte. En opdat deze basis ook bruikbaar wordt voor de andere overheden zal in dit project samenwerking worden gezocht met de VNG, GGD-Nederland, VROM, RIVM, e.a..

Inhoud

Op basis van een evaluatie van (literatuur) onderzoeken aan de hand van de verschillende meetmethoden als TLO, hedonische waarden, etc. een (goede) dosis/effect-relatie vaststellen. Alsook een inventarisatie van de witte vlekken die in de toekomst dienen te worden verbeterd om te komen tot een kwalitatief betere dosis/effect-relatie. Voorts wordt indicatief een dwarsverband gelegd met het aspect geluid.

Resultaat

Het resultaat van dit project is een (goed) onderbouwde dosis/effect-relatie voor stank die inzicht geeft in de grenzen voor het ontstaan van respectievelijk hinder, ernstige hinder en lichamelijke effecten, alsmede in de factoren die deze relatie lokaal kunnen beïnvloeden.

Start- en einddatum

1 januari 2005 - 15 december 2005

Capaciteit

Er is menskracht vanuit de provincies nodig voor de begeleiding van het project. Het aantal uren daarvoor is geschat op 250 uur, te leveren vanuit de IPO Klankbordgroep Geur.

Kostenraming

De werkzaamheden behorend bij dit project zullen worden uitbesteed. Hiervoor is een budget nodig dat geraamd is op < 45.000,-

Trekkers

Projecttrekker Bianca Milan - DCMR 120 uur;
Rob Scholtens (onder voorbehoud) - provincie Noord-Brabant 60 uur;
Theo Buijs - provincie Zuid-Holland 60 uur.

Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden

E. van Heijningen (ZH) en T. Baas (Fr).

**Ambtelijk
verantwoordelijk
Contactpersoon IPO** Vakberaad stedelijk gebied en milieu
Joyce Klink

Toekenning < 45.000,--

HERIJKING VROM REGELGEVING EN EUROPA

(0504 Herijking) Herijking VROM-regelgeving

Doel	Het ministerie van VROM heeft het herijkingproces van de VROM regelgeving in gang gezet, dat moet bijdragen aan vermindering van de administratieve lastendruk, verbetering van de kwaliteit van de regelgeving en het schrappen van onnodige regels. De provincies zijn uitgenodigd om in de uitvoeringsprojectgroepen deel te nemen en standpunten in te brengen. Het gaat om het tot stand te brengen van op de uitvoeringspraktijk gerichte regelgeving, die past bij de wensen die provincies op dit punt hebben. Deregulering op rijksniveau mag er niet toe leiden dat lasten en regels doorschuiven naar decentrale overheden.
Inhoud	Per jaar worden de VROM onderwerpen voor te herijken regelgeving gevolgd. Per onderwerp worden -na beoordeling van de provinciale relevantie- provinciale vertegenwoordigers aangewezen, die een inbreng leveren. In 2005 zal de VROM-vergunning een belangrijk aandachtspunt zijn.
Resultaat	De provincies regelen hun belangen en wensen in dit herijkingstraject optimaal. De voor de provincies relevante projecten worden nauwlettend gevolgd (via een fichesysteem), inbreng wordt geleverd en de bestuurders zullen regelmatig worden geconsulteerd over de te volgen route en bestuurlijke inbreng. De uitvoering geschiedt door een efficiënte interprovinciale werkstructuur die zorgt voor inbreng (technisch/inhoudelijk ambtelijk en strategisch, en voor zover de positie van de provincies rakend bestuurlijk) en voor decentraal uitvoerbare implementatie van wetgeving.
Start- en einddatum	1 januari 2005- 1 januari 2008. Per jaar wordt geëvalueerd of de benodigde extra inzet voor het volgende jaar nodig is. Het geld wordt besteed in jaartranches.
Capaciteit	Een interprovinciale werkstructuur die zorgt voor inbreng en voor decentraal uitvoerbare implementatie van wetgeving met externe ondersteuning. Aanvullend op de capaciteit op het IPO-secretariaat (0.29 fte, incl. Europa) gaat het om 0.4 fte op jaarbasis.
Kostenraming	< 50.000,-. Het geld is bestemd voor de inhuur van formatie (bij voorkeur via provinciale detachering); indien er geld over is voor zaalhuur en eventueel studiemiddag VROMvergunning/IVB e.d.
Trekkers	Joop Kramer (Drenthe)
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	T. Musschenga (Gr) en H. Aalderink (Gld)
Ambtelijk verantwoordelijk	Brede Overleg- en Adviesgroep Milieu
Contactpersoon IPO	Ruud Bruggeman
Toekenning	< 50.000,-

(0504 KEM)**Kerngroep Europees Milieubeleid****Doel**

Bij de voorbereiding en implementatie van Europese regelgeving worden de provincies actief betrokken. Tijdens een DUIV-conferentie op 10 juni 2004 zijn afspraken gemaakt over het eerder en beter betrekken van decentrale overheden in het Europese beleidsvormings- en implementatieproces. Afsproken is dat interbestuurlijke dossierteams een aantal Europese dossiers van het begin (gedachteontwikkeling bij Europese Commissie) tot het eind (vaststelling en implementatie in nationale wetgeving) volgen. Voorafgaand aan een Europese milieuraad vindt een structureel overleg plaats tussen de Staatssecretaris van Milieu en bestuurders van decentrale overheden. Als coördinerend instrument draagt de interprovinciale Kerngroep Europees Milieubeleid (KEM) in belangrijke mate bij aan het bereiken van dat doel, mede door het onderhouden van een deugdelijk netwerk van contactpersonen bij de provincies en bij de vakberaden en Brede Overleg- en Adviesgroepen Milieu, Water en Landelijk Gebied.

Inhoud

Voor 2005 staan wat betreft de implementatie op de rol: afronding PRIMA en richtlijn Strategische milieubeoordeling en Milieuaansprakelijkheid. Voor het pro-actieve proces zal de dynamische lijst van Europese dossiers leidend zijn.

Resultaat

De provincies volgen de ontwikkeling van Europese milieuregelgeving via de dynamische lijst van Europese dossiers. De provinciale visie wordt ambtelijk en bestuurlijk ingebracht in relevante gremia in Den Haag en Brussel. De contacten met de Europese Commissie, Europarlementariërs, de CEMR en het Comité van de Regio's worden versterkt. Een bijdrage zal worden geleverd aan de uitwerking van het Florence Action Plan (FLAP) als uitvloeisel van de Encore-conferentie in Florence

Start- en einddatum

Continu proces. Per jaar wordt geëvalueerd of de benodigde extra inzet voor het volgende jaar nodig is. Het geld wordt besteed in jaartranches.

Capaciteit

Kerngroep Europees Milieubeleid

Kostenraming

< 5.000,- als werkbudget voor de Kerngroep Europees Milieubeleid. De personele inzet bestaat naast de Kerngroep Europees Milieubeleid uit experts die ingezet worden op de genoemde dossiers alsmede de inbreng van de contactambtenaren Europees milieubeleid.

Trekkers

Kees van Essen (Zuid-Holland/ vz KEM)

**Bestuurlijk
verantwoordelijk
gedeputeerden**

T. Musschenga (Gr) en H. Aalderink (Gld)

**Ambtelijk
verantwoordelijk**

Brede Overleg- en Adviesgroep Milieu

Contactpersoon IPO

Ruud Bruggeman

Toekenning

< 5.000,-

PROFESSIONALISERING MILIEUHANDHAVING

(0505 handhaving) Professionalisering van de milieuhandhaving

Doel	<p>VROM, IPO, VNG en UvW hebben begin 2002 afgesproken om de uitvoering van de milieuhandhaving te professionaliseren. In 2005 moeten kwalitatief hoogwaardige handhavingorganisaties voldoen aan vastgestelde kwaliteitscriteria. De provincies voeren de regie over de eindmeting van dit traject. De provincies moeten een landelijk beeld van de kwaliteit van de milieuhandhaving leveren. Om dit waar te maken vindt er een onderlinge afstemming van de regisseursactiviteiten tussen de provincies plaats. Het wetsvoorstel handhavingstructuur moet duidelijkheid bieden over de verhouding tussen de provincie en de VROM-inspectie ten aanzien van het toezicht op de taak-uitoefening door de gemeenten en waterschappen.</p> <p>Met het Rijk moeten afspraken worden gemaakt over voortzetting van de financiering van de Servicepunten milieuhandhaving (Seph's).</p> <p>Een tussentijdse evaluatie van de effectiviteit van het LOM wordt uitgevoerd ten behoeve van de bepaling van de IPO-inzet voor de periode 2006 tot en met 2008.</p>
Inhoud	<p>Het project professionalisering van de milieuhandhaving leidt tot kwalitatief hoogwaardige handhavingorganisaties maar geeft tevens een impuls aan de verbetering van het toezicht op de milieuhandhaving door en bij de provincies.</p>
Resultaat	<p>Eindmeting (volgens een gelijk patroon in alle provincies) van het project professionalisering in de eerste maanden van 2005. De landelijke rapportage wordt juni 2005 gepubliceerd.</p> <p>Proces van professionalisering gaat door. De provincies nemen maatregelen om de 'zwakke plekken' in het milieuhandhavingnetwerk te versterken die aan het licht komen in de eindmeting. Er is een gezamenlijke aanpak van producten in het kader van de professionalisering en handhavingssamenwerking.</p> <p>Evaluatie van de uitkomsten van het project.</p>
Start- en einddatum	1 januari 2005 - 31 december 2005.
Capaciteit	0,6 fte (interprovinciale projectleider).
Kostenraming	Rapportage over eindmeting, acties tbv regiegroep handhaving: < 100.000,-- Structurele ondersteuning van de provincies op het gebied van kennisopbouw en uitwisseling, afstemming, en programmamanagement: < 85.000,-- Financieren secretariaat van het Landelijk Overleg Milieuhandhaving (LOM): < 120.000,-- (besluit IPO bestuur van 15 mei 2003)
Trekkers	Renate Noé (Zuid-Holland) voor 0,6 fte en de provinciale regisseurs.
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	J. Dijks (Dr).

**Ambtelijk
Verantwoordelijk** Vakberaad bedrijven en milieu

Contactpersoon IPO Ruud Bruggeman

Toekenning < 135.000,-. < 100.000,- voor de projectleiding en de rapportage van de eindmeting alsmede voor de nazorg. < 35.000,- voor externe ondersteuning van de regiegroep handhaving op het gebied van kennisopbouw en uitwisseling, afstemming, en programmamanagement.

INDUSTRIEBELEID EN EMISSIEHANDEL

(0506 Doelgroepen) Doelgroepenbeleid

Doel	<p>Uit in 2004 gehouden onderzoek kan worden geconcludeerd dat er op zich geen aanleiding is, om als provincies, de doelgroepenaanpak te verlaten. Wel is het noodzakelijk dat het doelgroepenaanpak voor de periode tot 2010 een nieuwe impuls ondergaat. Om dit te realiseren is het van belang dat per branche wordt nagegaan welke doelstellingen voor de periode tot 2010 nog niet zijn gerealiseerd en wat hier de redenen van zijn. Voorts zal een discussie worden gestart over de wenselijkheid om de doelstellingen ook in de toekomst per milieuthema uit te drukken en over de stroomlijning van de rapportages die de bedrijven moeten uitvoeren. In het overleg dienen, met de branches die het aangaan, eveneens de consequenties van nieuwe instrumenten zoals emissiehandel en NEC-plafonds aan de orde te komen. Deze bijstelling van het doelgroepenbeleid dient zich tevens te richten op de verschillende initiatieven die binnen de provincies worden ontwikkeld rond maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen</p>
Inhoud	<p>Het Doelgroepenbeleid Milieu en Industrie (DMI) is gericht op het verminderen en beheersen van de milieubelasting door de industrie. Door middel van het afsluiten van convenanten heeft het bedrijfsleven met zowel het rijk als met de lagere overheden hierover branchegewijs afspraken vastgelegd.</p> <p>Door de FO-industrie zijn aan de hand van de jaarrapportages van de bedrijfstakken de gegevens verzameld om na te gaan in hoeverre de convenantsdoelstellingen gerealiseerd zijn. Dit blijkt voor een belangrijk deel het geval te zijn, maar voor een aantal essentiële stoffen (zoals NO_x en CO₂) is de industrie er niet in geslaagd de doelen te halen. Bezien moet worden in hoeverre extra maatregelen verdergaande reductie mogelijk kunnen maken.</p> <p>Het wettelijk milieuverslag moet telkens vóór 1 april door de aangewezen bedrijven worden ingediend bij het bevoegd gezag. Deze moet vóór 1 juni een oordeel over het verslag uitspreken. Op basis van een aantal provinciale onderzoeken zal een discussie plaatsvinden over de toekomst van het doelgroepenbeleid.</p>
Resultaat	<p>Het IPO wil uitgaande van het hierboven beschreven onderzoek een discussie op gang brengen over de toekomst van het doelgroepenbeleid en de rol van convenanten.</p>
Start- en einddatum	<p>1 januari 2005 - 31 december 2005.</p>
Capaciteit	<p>PM</p>
Kostenraming	<p>< 15.000,- projectkosten.</p>
Trekkers	<p>Hans Knippels (DCMR) en provinciale Doelgroepcoördinatoren.</p>
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	<p>J. Suurmond (Zld)</p>

**Ambtelijk
verantwoordelijk** Vakberaad bedrijven en milieu

Contactpersoon IPO Martje Storm

Toekenning < 15.000,-

(0506 PreDo)**Met preventie naar duurzaam ondernemen****Doel**

Het programma PreDo is onderdeel van fiche 6 (Industriebeleid) van de Strategische Milieuagenda. Daarin is aangegeven dat het maatschappelijk belang van onder andere dit programma is 'het streven naar een duurzame samenleving'. Bij bedrijven gebeurt dat door in de bedrijfsvoering rekening te houden met de 'Triple P' benadering. Dit is één van de onderdelen die in het jaarprogramma PreDo voor 2005 verder wordt uitgewerkt onder de noemer 'Overheden stimuleren duurzaam ondernemen'.

Inhoud

Provincies zijn zoekende in dit proces van 'stimuleren van duurzaam ondernemen'. In 2005 staan binnen het PreDO-programma de proeftuinen centraal. Provincies en gemeenten kunnen praktijkervaring opdoen door de in PreDo ontwikkelde visies en/of instrumenten, bij voorkeur geïntegreerd, in praktijk te brengen. Experimenteren, leren van elkaar, de opgedane kennis verspreiden is hierbij essentieel. Het motto is: doen in plaats van praten.

Resultaat

Eind 2005 zijn 10 proeftuinen uitgevoerd. Het streven is om minimaal één project op elk van de te onderscheiden thema's binnen PReDo te ondersteunen:

- duurzaam ondernemen door bedrijven;
- duurzaam ondernemen door overheden;
- ketenbeheer;
- monitoren milieudruk bij bedrijven; en
- bedrijfsinterne milieuzorg en duurzaam inkopen.

Start- en einddatum

1 januari 2005 - 31 december 2005

Capaciteit

Er wordt gewerkt vanuit de bestaande begeleidingsgroep binnen de programmastructuur van het PreDo-programma. Vanuit de provincies zijn betrokken: Gerard Taat (Gelderland), Bouke Scheffer (Groningen), Leo Heijdra en Inge Sloekers (Zuid-Holland), Richard van Bremen (Zeeland) en Jenny Senhorst (Utrecht).

Gisela de Leeuw van de provincie Noord-Brabant (voorzitter werkgroep duurzaam ondernemen én de provinciale vertegenwoordiger in de programmaorganisatie van PreDo) houdt gedurende het jaar contact met de betrokken begeleidingsgroep over de voortgang van de activiteiten.

Kostenraming

< 200.000,- Hiervan wordt < 140.000,- gefinancierd vanuit de ministeries VROM en EZ. Vanuit IPO wordt een bijdrage van < 60.000,- ingebracht.

Trekkers

Gisela de Leeuw (Provincie Noord-Brabant)

**Bestuurlijk
verantwoordelijk
gedeputeerden**

J. Suurmond (Zld)

**Ambtelijk
verantwoordelijk** Vakberaad bedrijven en milieu

Contactpersoon IPO Martje Storm

Toekenning < 60.000,--

(0506 IMPEL)**IMPEL****Doel**

Het versterken van kennis en inzicht in Europese verhoudingen ten aanzien van implementatie en handhaving van Europese milieuwetgeving, het harmoniseren van milieu-inspecties, het bevorderen van feitelijke samenwerking bij handhaving van grensoverschrijdende milieuovertredingen en het versterken van de participatie van de Nederlandse provincies in het Europese milieuveld.

Inhoud

Deelname aan uitwisselingsprogramma's en Europese conferenties, gerichte informatievoorziening, organisatie van themadagen, uitvoering van comparison-programma's en intercollegiale organisatiedoorlichtingen (PEEP-programma).

Resultaat

Kwaliteitsverhogende provinciale apparaten om in Europees verband te kunnen functioneren en om werkmethode beter op Europese regelgeving te laten aansluiten. Het onderhouden van een netwerk binnen de EU (met een verbinding naar Midden en Oost Europa) ten behoeve van een wederzijdse bijstand en uitwisseling. Twee maal per jaar (in juni en december) vinden er plenaire IMPEL bijeenkomsten plaats en éénmaal per jaar een Nederlandse IMPEL bijeenkomst.

Start- en einddatum

Januari 2005 - december 2005

Capaciteit

12 dagen.

Kostenraming

< 5.000,-

Trekkers

Pieter-Jan van Zanten (Overijssel) en Ed Eggink (Limburg)

**Bestuurlijk
verantwoordelijk
gedeputeerden**

J. Suurmond (Zld)

**Ambtelijk
verantwoordelijk**

Vakberaad bedrijven en milieu

Contactpersoon IPO

Martje Storm

Toekenning

< 5.000,-

BELEIDSVERNIEUWING BODEM

(0507 Gasfabrieken) Gasfabrieksterreinen: vervolgfase implementatie en monitoring

Doel:	Het doel van het project is het in vervolg op het onderzoek van de Rekenkamer naar de sanering van de gasfabrieksterreinen faciliteren van de uitvoering van de regionale programma's voor de herontwikkeling van voormalige gasfabrieksterreinen. Uitgaande van de ontwikkelde werkmethode en gebruik makend van elkaars ervaringen en de jaarlijkse rapportages van de voortgang aan de Tweede Kamer.
Inhoud:	<p>Ter uitvoering van de afspraken met de ministeries van VROM en EZ hebben de provincies en Amsterdam en Rotterdam programma's opgesteld waarin wordt aangegeven hoe en wanneer de bodemverontreiniging van alle in hun grondgebied liggende voormalige gasfabrieksterreinen wordt aangepakt. De stuurgroep gasfabrieksterreinen verzorgt de bestuurlijke component van deze afspraken. De vorige fase van het project heeft een werkmethode opgeleverd, die bij deze programmatische aanpak wordt gebruikt. Belangrijke uitgangspunten voor de regionale programma's zijn functiegericht en kosten-effectief saneren (gedachtegoed uit de Beleidsvernieuwing bodemsanering (BEVER), combinatie met herontwikkeling en publiek-private samenwerking. In die fase zijn ook afspraken gemaakt waarmee de werkwijze ingepast is in de Europese regelgeving rond overheidssteun.</p> <p>De vervolgfase van het project is bedoeld om lering te trekken uit elkaars ervaringen en gemeenschappelijke problemen gezamenlijk aan te pakken, verder vorm te geven aan de programmasturing en de jaarlijkse voortgangsrapportage via het ministerie van VROM aan de Tweede Kamer aan te bieden.</p> <p>In 2004 is meegewerkt aan het SKB-project CasGas waarin de gang van zaken rond de ruimtelijke ontwikkelingen op een aantal gasfabrieksterreinen is geëvalueerd. De ervaringen daaruit worden in 2005 uitgewerkt. In 2005 wordt de jaarlijkse voortgangsrapportage uitgebreid tot een rapportage over de gehele eerste programmaperiode. In samenhang met de resultaten van CasGas moet dit een beeld geven over de effecten van de met de intentieverklaring in 1999 ingeslagen weg. In 2005 wordt ook vorm gegeven aan de uitwerking van de beleidsbrief Bodem voor de aanpak van de gasfabrieksterreinen.</p> <p>In 2004 is in de projectgroep nauw met de stuurgroep gasfabrieken samengewerkt aan de budgetverdeling voor de programmaperiode 2005 - 2010. Dit heeft geleid tot de gedachte, dat er wellicht verbeteringen mogelijk zijn op het gebied van de programmasturing. Ook hier kan onderlinge samenwerking tot een goed resultaat leiden.</p>
Resultaat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Voortgangsrapportage over de 1^e programmaperiode incl. tussentijdse evaluatie van de programmatische aanpak; 2. Verbetering in de programmasturing; 3. Uitwisselen ideeën en ervaringen bij de uitvoering van de regionale programma's.
Start- en einddatum	De vervolgfase is in 1999 opgestart en loopt in principe door tot 2015.
Capaciteit	Deelnemer projectgroep 0,5 dag per maand Projectleider 2 dagen per maand Projectsecretaris 2 à 2,5 dag per maand In 2005 zullen 5 vergaderingen worden belegd.

Kostenraming	< 40.000,--
Trekker	ing. A.W. Vorstenburg (Zuid-Holland). Het projectsecretariaat is uitbesteed aan adviesbureau MMG.
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	J. Dijks (Dr) en T. Musschenga (Gr)
Ambtelijk verantwoordelijk	Vakberaad bodem (BOOG)
Contactpersoon IPO	Joyce Klink
Toekenning:	< 20.000,--

(0507 Depot+)	Depot+
Doel	Optimaal gebruik van bestaande depotruimte voor bagger en realisatie van voldoende depotcapaciteit voor de toekomst.
Inhoud	<p>Augustus 2003 start van het project. December 2003: eerste fase gereed.</p> <p>April 2004: kaders bepaald voor oplossing. Juni 2004 BO TJS besluit tot bestuurs-overeenkomst.</p> <p>Oktober 2004: ondertekening startovereenkomst. Oktober 2004 - Mei 2005: inventarisatie gegevens bij gemeenten, waterschappen en provincies, onderzoek naar mogelijke bestemmingen (waaronder (zandwin)putten), voorbereiding bestuurs-overeenkomst, voorbereiden oprichting baggeroverlegorgaan.</p> <p>Mei 2005 ondertekening bestuursovereenkomst en oprichting baggeroverlegorgaan</p>
Resultaat	Nationaal Bestuursakkoord 'Ruimte voor Bagger'; Oprichten Baggeroverlegorgaan
Start- en einddatum	januari 2005 - mei 2005
Capaciteit	De Projectgroep bestaat uit vertegenwoordigers van Rijk, IPO, VNG en Unie van Waterschappen. De projectgroep voert zelf werkzaamheden uit of geeft hiertoe opdracht. De projectgroep rapporteert aan het Bestuurlijk Overleg Tienjarensenario Waterbodems (BO-TJS).
Kostenraming	< 90.622,--
Trekker	Mw. J. Kuipers-Oldenhuis (provincie Utrecht)
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	J. Dijks (Dr.) en T. Musschenga (Gr.)
Ambtelijk Verantwoordelijk	Vakberaad bodem (BOOG)
Contactpersoon IPO	Joyce Klink
Toekenning	< 60.000,--

(0507 Gebiedsgericht) Startproject in kader van spoor 2 van het Landsdekkend Beeld bodemkwaliteit: Bodeminformatie voor gebiedsgericht werken op toemaakdekken.

Doel

Dit project wordt uitgevoerd als een startproject binnen het kader van het Landsdekkend Beeld spoor 2. In 2004 zijn drie startprojecten met medefinanciering vanuit het IPM-budget opgestart. Het generieke doel van de startprojecten is ervaring op te doen met en methodieken te ontwikkelen voor het ontsluiten en integreren van bodem- en grondwaterinformatie ten behoeve van specifieke ruimtelijke vraagstukken. Dit startproject richt zich op de informatie die nodig is voor het faciliteren van een gebiedsgericht project dat tot doelstelling heeft specifiek Bodembeleid te ontwikkelen voor het Zuid-Hollandse toemaakdekkengebied. Toemaakdekken zijn potentieel ernstig verontreinigde gebieden van vele aangesloten hectares. In het toemaakdekkengebied ligt een opgave voor de ontwikkeling van nieuwe natuur en intensivering van de landbouw. Het startproject zal zich met name richten op de informatieverzameling en presentatie van gegevens t.b.v. het verwachte regionale grondverzet, de locatie- en inrichtingskeuze voor nieuwe natuurgebieden in het Strategisch Groenproject de Venen (waarbij vraag is naar inzicht in fysische en biologische bodemgegevens), het verifiëren van de geografische afbakening van de toemaakdekkengebieden. Ook zal de omgang met baggerspecie (bagger als bodem) aan de orde komen. Voor de bepaling van de relevante parameters die ontsloten moeten worden zal gebruik gemaakt worden van het in 2004 uitgevoerde startproject Bodem&EHS en van eerder uitgevoerde ecologische onderzoeken in de toemaakdekken. Het project heeft een belangrijke voorbeeldfunctie voor andere gebieden met een vergelijkbare vraagstelling.

Inhoud

De uitvoering van het startproject kent vier fases:

Definitie van de informatiebehoefte

In deze fase wordt via een interviewronde met de direct betrokkenen de behoefte aan boven- en ondergrondinformatie verder geconcretiseerd.

Selectie van gegevensbestanden

Op basis van een gedetailleerde beschrijving van de informatiebehoefte, wordt een selectie gemaakt van beschikbare gegevensbestanden. De reeds uitgevoerde inventarisatie van landelijke gegevensbestanden vormt hiervoor ondermeer de basis. Daarnaast zal met name de informatie die bij de provincie, gemeentes, RIVM, onderzoeksinstituten en DLG beschikbaar zijn, worden geïnventariseerd.

Samenbrengen van gegevens

Na een definitieve selectie van de inzetbare gegevensbestanden worden de betreffende gegevens en meta-informatie opgevraagd en samengebracht in één database of GIS-bestand. Van de samengebrachte gegevens wordt de toepasbaarheid en kwaliteit beoordeeld en wordt een methodiek ontwikkeld voor de integratie van de gegevens.

Opstellen eindresultaat

Nadat een gevalideerde en gecombineerde set met kwaliteitsgegevens is gemaakt worden voor het gebied de eindproducten opgesteld. Deze eindproducten hebben zowel een generiek belang voor spoor 2 van het Landsdekkend Beeld als een specifiek projectbelang. Het generieke belang betreft vooral de methodiek voor de integratie van data uit

de verschillende gegevensbestanden. Het projectbelang betreft vooral inzicht in de bodemkwaliteit en eventueel waterbodemkwaliteit en de daaruit voortvloeiende mogelijkheden voor grondverzet/hergebruik baggerspecie.

Resultaat

Het resultaat van het project bestaat de volgende onderdelen:

- Rapportage over de toepasbaarheid van de verschillende gegevensbestanden en de methodiek voor data-integratie ten behoeve van de specifieke toepassingsvraag. Uit de rapportage wordt onder andere duidelijk welke gegevens nodig zijn en welke beschikbaar zijn, of de beschikbare gegevens zowel qua kwaliteit als kwantiteit volstaan voor het beoogde doel en wat de verwachting is ten aanzien van de landelijke beschikbaarheid van deze gegevens.
- Een overzicht voor welke kwaliteitsparameters het mogelijk is geweest om op basis van reeds beschikbare gegevens inzicht te krijgen in de aanwezige bodem- en/of waterbodemkwaliteit.
- Inzicht in hiaten in de gewenste gegevens.
- Conclusies en aanbevelingen voor het omgaan, ordenen, afstemmen van gegevens en meetinspanningen.

Start- en einddatum

Het project is in 2004 voorbereid. Door de ervaringen met eerdere startprojecten in 2004 en de reeds bestaande organisatiestructuur rond het Landsdekkend beeld, kan dit project in 2005 snel worden opgestart. De uitvoering van de startprojecten kent een doorlooptijd van ca. 10 maanden.

Capaciteit

Het project zal uitgevoerd worden onder regie van de provincie Zuid Holland, contactpersonen R. Joustra (afd. Bodemsanering) en P. Verbon (afd. Groen) in samenwerking met de in het gebied liggende gemeenten. Verder zal gezocht worden naar vertegenwoordiging van LNV in de projectgroep.

Kostenraming

De kosten voor de uitvoering van het project wordt, mede op basis van ervaringen met de lopende startprojecten, geraamd op < 60.000,-. Vanuit het PRISMA-budget wordt een bijdrage van 50% gevraagd. Derhalve bedraagt de aanvraag < 30.000,-. De financiering van het overige deel zal vanuit de initiatiefnemers en/of VROM plaatsvinden.

Trekker

P. Verbon. (Zuid-Holland)

Bestuurlijk

J. Dijks (Dr.) en T. Musschenga (Gr.)

verantwoordelijk

gedeputeerden

Ambtelijk

Vakberaad bodem (BOOG)

verantwoordelijk

Contactpersoon IPO

Joyce Klink

Toekenning

< 30.000,-

(0507 Waterkwaliteit) Startproject in kader van spoor 2 van het Landsdekkend Beeld bodemkwaliteit: Bodeminformatie voor het in beeld brengen van de risico's van aantasting van de kwaliteit van het grondwater t.b.v. drinkwater.

Doel

Dit project wordt uitgevoerd als een startproject binnen het kader van het Landsdekkend Beeld spoor 2. In 2004 zijn drie startprojecten met medefinanciering vanuit het IPM-budget opgestart. Het generieke doel van de startprojecten is ervaring op te doen met en methodieken te ontwikkelen voor het ontsluiten en integreren van bodem- en grondwaterinformatie ten behoeve van specifieke ruimtelijke vraagstukken. Het voorliggende voorstel wordt op initiatief van de provincie Utrecht en Hydron ingediend. Dit voorstel richt zich de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW), dat de nieuwe kaders neerzet voor het waterbeheer, waarin de begrippen 'goede toestand' en 'stroomgebiedbenadering' centraal staan. De Richtlijn beoogt een verbetering van de kwaliteit van watersystemen, maar ook een duurzaam watergebruik te realiseren. Veel van de inhoud van de Richtlijn vergt nog nadere uitwerking. De drinkwatersector is van mening dat de KRW een belangrijke kans biedt voor Nederland om de kwaliteit van de bronnen voor de drinkwatervoorziening verder te verbeteren.

Bij de uitwerking van de Kaderrichtlijn op Europees niveau is voor de drinkwatersector en de provincie als grondwaterbeheerder vooral de invulling van de begrippen 'beschermde gebied', 'goede toestand' en de 'kostenterugwinning' van belang. Ook het normstellingkader voor prioritair gevaarlijke stoffen heeft grote aandacht van de sector, omdat daarbij de drinkwaterbelangen nadrukkelijk moeten worden meegenomen. Direct normerend is de Europese Grondwaterrichtlijn die medio 2005 zal worden vastgesteld. Om goed voorbereid te zijn op de opgaven die vanuit Europa aan de drinkwatersector en de grondwaterbeheerder worden gesteld, is er een behoefte aan inzicht in de huidige kwaliteit van de grondstof - het grondwater - en inzicht in bedreigingen die de kwaliteit van het grondwater kunnen aantasten. Dit startproject beoogt dit inzicht te verschaffen voor de 100 jaarszone van grondwaterbeschermingsgebied Groenekan (Utrecht). Voor dit gebied wordt informatie over bodem en grondwater verzameld, ontsloten en bewerkt om de bodem- en grondwaterkwaliteit en de risico's van aantasting van die kwaliteit in beeld te brengen. Het project heeft een belangrijke voorbeeldfunctie voor andere beschermingsgebieden.

Inhoud

De uitvoering van het startproject kent vier fases:

Definitie van de informatiebehoefte

In deze fase wordt via een interviewronde met de direct betrokkenen binnen de Provincie Utrecht en Hydron de behoefte aan boven- en ondergrondinformatie verder geconcretiseerd. Voor de 100 jaarszone Groenekan is nog niet bekend welke bodeminformatie nodig is voor het inzichtelijk maken van de bedreigingen voor de kwaliteit van het grondwater. We zullen in een overleg met de direct betrokkenen nadere invulling geven aan de informatievraag.

Selectie van gegevensbestanden

Op basis van een gedetailleerde beschrijving van de informatiebehoefte, wordt een selectie gemaakt van beschikbare gegevensbestanden. De reeds uitgevoerde inventarisatie van landelijke gegevensbestanden vormt hiervoor ondermeer de basis. Daarnaast zal met name de informatie die bij de provincie, gemeentes en waterleidingbedrijven beschikbaar zijn, worden geïnventariseerd.

Samenbrengen van gegevens

Na een definitieve selectie van de inzetbare gegevensbestanden worden de betreffende gegevens en meta-informatie opgevraagd en samengebracht in één database of GIS-bestand. Van de samengebrachte gegevens wordt de toepasbaarheid en kwaliteit beoordeeld en wordt een methodiek ontwikkeld voor de integratie van de gegevens.

Opstellen eindresultaat

Nadat een gevalideerde en gecombineerde set met kwaliteitsgegevens is gemaakt worden voor het gebied - de 100 jaarszone van Groenekan - de eindproducten opgesteld. Deze eindproducten hebben zowel een generiek belang voor spoor 2 van het Landsdekkend Beeld als een specifiek projectbelang. Het generieke belang betreft vooral de methodiek voor de integratie van data uit de verschillende gegevensbestanden. Het projectbelang betreft vooral inzicht in de huidige kwaliteit van het grondwaterlichaam in de 100 jaarszone van Groenekan en inzicht in de bedreigingen van de grondwaterkwaliteit.

Resultaat

Het resultaat van het project bestaat de volgende onderdelen:

- Rapportage over de toepasbaarheid van de verschillende gegevensbestanden en de methodiek voor data-integratie ten behoeve van de specifieke toepassingsvraag. Uit de rapportage wordt onder andere duidelijk welke gegevens nodig zijn en welke beschikbaar zijn, of de beschikbare gegevens zowel qua kwaliteit als kwantiteit volstaan voor het beoogde doel en wat de verwachting is ten aanzien van de landelijke beschikbaarheid van deze gegevens.
- Een overzicht voor welke kwaliteitsparameters het mogelijk is geweest om op basis van reeds beschikbare gegevens inzicht te krijgen in de aanwezige grondwaterkwaliteit.
- Inzicht in hiaten in de gewenste gegevens.
- Voor zover mogelijk toetsing van de grondwaterkwaliteit aan de normen uit de KRW of het Waterleidingbesluit.
- Conclusies en aanbevelingen voor het omgaan, ordenen, afstemmen van gegevens en meetinspanningen.

Start- en einddatum

Het project wordt in 2004 voorbereid. Door de ervaringen met eerdere startprojecten in 2004 en de reeds bestaande organisatiestructuur rond het Landsdekkend beeld, kan dit project in 2005 snel worden opgestart. De uitvoering van de startprojecten kent een doorlooptijd van ca. 10 maanden.

Capaciteit

Vanuit de initiatiefnemers van dit project zijn de volgende personen bij het project betrokken:

Provincie Utrecht: Hans van Vugt, Merel Toussaint

Hydron: Gwenn van der Schee

Kostenraming

De kosten voor de uitvoering het project wordt, mede op basis van ervaringen met de lopende startprojecten, geraamd op < 60.000,-. Vanuit het PRISMA-programma wordt een bijdrage van 50% gevraagd. Derhalve bedraagt de aanvraag < 30.000,-. De financiering van het overige deel zal vanuit de provincie Utrecht, Hydron en/of VROM plaatsvinden.

Trekker

Hans van Vugt (provincie Utrecht)

**Bestuurlijk
verantwoordelijk
gedeputeerden** J. Dijks (Dr.) en T. Musschenga (Gr)

**Ambtelijk
verantwoordelijk** Vakberaad bodem (BOOG)

Contactpersoon IPO Joyce Klink

Toekenning < 30.000,--

(0507 VIBO)**Ontgrondingen/Alternatieven beton- en metselzand****Doel**

Het bijdragen aan de ontwikkeling en implementatie van alternatieven voor de winning van beton- en metselzand op landlocaties.

Inhoud

Er worden in samenwerking met het ministerie van Verkeer en Waterstaat een aantal onderzoeken opgedragen aan adviesbureaus en onderzoeksinstituten om de mogelijkheden voor ontwikkeling en implementatie van alternatieven voor de winning van beton- en metselzand op landlocaties na te gaan.

Resultaat

Onderzoeksrapporten waarin concreet staat aangegeven op welke wijze alternatieven voor de winning van beton- en metselzand op landlocaties kunnen worden bevorderd.

Start- en einddatum

Het onderzoek heeft een looptijd van 4 jaar. De aanvankelijke planning was 2002 t/m 2005, deze termijn blijft voor de eigen provinciale onderzoeken gehandhaafd. Het VIBO project is van start gegaan per 1-1-2004 en heeft een looptijd t/m 2007.

Capaciteit

VIBO staat voor "V&W en IPO Bouwgrondstoffen Onderzoek". In het VIBO-regieteam zitten vertegenwoordigers van de provincies en het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Het onderwerp ontgrondingen heeft raakvlakken met water, milieu en ruimtelijke ordening. Er is voor gekozen om dit onderwerp onder de Brede Overleg- en Adviesgroep Water te positioneren.

Kostenraming

De verdeling van de financiële bijdragen door de twaalf provincies is op 27 juni 2002 door het algemeen bestuur van het IPO vastgesteld op < 453.780 (één miljoen gulden) per jaar gedurende vier jaar volgens onderstaande opzet:

- een bijdrage uit de bestaande IPM-gelden van < 90.756 per jaar voor de komende vier jaar (afgesproken door portefeuillehouders Milieu 6-12-2001);
- een bijdrage van < 217.814 per jaar voor de komende vier jaar (60% van het restant van het provinciale aandeel na aftrek van de IPM middelen) van alle provincies, te verdelen volgens de IPO-verdeelsleutel; en
- een bijdrage van ten minste < 580.840 over een looptijd van vier jaar, gerekend vanaf 2002, in de vorm van onderzoek gefinancierd door de provincies ten behoeve van hun eigen beleid, dat bijdraagt aan de doelstellingen van het beoogde onderzoek.

Het ministerie van Verkeer en Waterstaat draagt eveneens < 453.780 per jaar bij gedurende vier jaar. Op 26 augustus 2004 heeft de MMW besloten uit het IPM budget een bedrag ad < 272.268,- te reserveren voor het dekken van een periode van drie jaar VIBO. Aangezien er in 2004 vertraging is opgetreden bij de start van de projecten en het ontwikkelen en het toepassen van alternatieven steeds belangrijker wordt is een reservering uit het IPM budget voor vier jaar noodzakelijk. Voor 2005 wordt dan ook een bijdrage gevraagd van < 90.756,-

Trekker

Marcel de Bolster (Zuid-Holland)

**Bestuurlijk
verantwoordelijk
gedeputeerden**

J. Dijks (Dr) en T.A. Musschenga (Gr)

**Ambtelijk
verantwoordelijk** Vakberaad ontgrondingen

Contactpersoon IPO Joyce Klink

Toekenning < 272.268,-- voor een periode van drie jaar. Budget wordt gedekt uit vrijvallende IPM-budgetten.

(0507 RINAS)**Validatie RINAS en risicomodel**

Doel	Nazorg van stortplaatsen is van groot (financieel) belang voor provincies. Samenwerking in interprovinciaal verband heeft zijn meerwaarde bewezen omdat voor het ontwikkelen van modellen gebruik gemaakt moet worden van specialistische (externe) deskundigheid.
Inhoud	De Leemtetwet bodembescherming regelt dat de provincies de verantwoordelijkheid voor het milieu rondom de stortplaatsen krijgen wanneer deze volgestort zijn. Voor het berekenen van de nazorgkosten zijn modellen ontwikkeld. Bij de toetsing van deze modellen door een accountant zijn voorstellen tot aanpassing op enkele onderdelen gedaan. Ten behoeve van het verkrijgen van de benodigde juridische grondslag moeten beide geactualiseerde modellen opnieuw gevalideerd worden
Resultaat	Een geactualiseerde versie van RINAS en het risicomodel.
Start- en einddatum	januari - december 2005.
Capaciteit	Projecttrekker 50 uur, projectdeelnemers 25 uur.
Kostenraming	< 10.000,-
Trekker	Hellen van Leent-Smit (Zuid-Holland)
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	J. Dijks (Dr) en T.A. Musschenga (Gr)
Ambtelijk verantwoordelijk	Vakberaad bodem (BOOG)
Contactpersoon IPO	Martje Storm
Toekenning	< 10.000,- (onderuitputting 2004, besluit van MBMW van 18 november 2004)

(0507 kwali-tijd)

Kwaliteitsborging landelijke en provinciale meetnetten bodem en grondwater

Doel

De provincies willen dat de kwaliteit van de meetnetten bodem- en grondwaterkwaliteit wordt verbeterd en dat een betere afstemming tussen de provinciale meetnetten onderling en het landelijk meetnet van het RIVM wordt gerealiseerd. Dit mede in het licht van de Europese Kaderrichtlijn Water, de eventuele Kaderrichtlijn Bodem, de Richtlijn grondwater en het Landsdekkend beeld spoor 2. Provincies en RIVM/Vrom willen daartoe de werkwijze in de meetnetten harmoniseren, zodat beleid, beleidsuitvoering en evaluatie zowel landelijk als interprovinciaal als provinciaal eenduidig kan worden uitgevoerd. De producten worden vergelijkbaar, digitaal uitwisselbaar en combineerbaar. Dit laatste past ook in het verdrag van Aarhus.

Inhoud

Dit project behelst een samenwerking van provincies met RIVM/VROM. De Nederlandse provincies en het RIVM monitoren de bodem- en grondwaterkwaliteit. De intentie is de meetnetten op een zodanige wijze te exploiteren dat onderlinge vergelijking van gegevens van provinciale meetnetten met elkaar, en met de landelijke meetnetten bodem- en grondwaterkwaliteit van het RIVM mogelijk is. Het project behelst uitvoering van praktische stappen om te komen tot een meer afgestemde werkwijze tussen de provinciale en landelijke meetnetten, door middel van standaardisering van werkwijze in het veld, vergelijkende onderzoeken tussen laboratoria, eenduidigheid in de datastructuren en rapportages. Gezien de huidige landelijke en Europese beleidsontwikkelingen, zoals Landsdekkend beeld spoor 2, het verdrag van Aarhus, de Europese Kaderrichtlijn Water, en de hieruit voortvloeiende intensivering van de monitoring, hebben de provincies en het RIVM een groot organisatorisch en financieel belang bij deze harmonisatie.

Resultaat

Voor de meetnetten bodem- en grondwaterkwaliteit is een kwaliteitsborgingssysteem ontwikkeld. Er wordt gewerkt volgens standaard protocollen. De meetnetgegevens zullen zodanig worden opgeslagen en beheerd dat binnen gestelde voorwaarden een optimale toegankelijkheid en uitwisselbaarheid gerealiseerd kan worden. De provincies en het RIVM leggen in een convenant vast dat zij volgens identieke methoden de monitoring van bodem- en grondwatermeetnetten zullen realiseren. Wanneer meetnetten op elkaar zijn afgestemd, kan antwoord gegeven worden op Europese, landelijke en provinciale vraagstukken op het gebied van bodem- en grondwaterkwaliteit.

Start- en einddatum

De werkzaamheden zijn een voortzetting van het project Kwali-tijd. De eerste twee fasen van het project zijn uitgevoerd in 2003/2004.

Fase 1: In deze fase is een inventarisatie uitgevoerd naar de wijze en kwaliteitsborging van de bodem- en grondwatermeetnetten bij de provincies en het RIVM.

De inventarisatie is in juni opgeleverd.

Fase 2: In deze fase worden oplossingsrichtingen voor de kwaliteitseisen in een 5 tal werkgroepen onderzocht en wordt een werkplan voor fase 3 ontwikkeld. In fase twee vindt nu overleg in de werkgroepen plaats.

Oplevering van de rapportage van fase 2 vindt medio januari 2005 plaats.

Fase 3: In deze fase worden de afspraken uit fase 2 uitgewerkt. Hieronder wordt de standaardisering van werkwijze, vergelijkende ringonderzoeken tussen laboratoria, eenduidigheid in de datastructuren en rapportages. De oplevering van fase 3 vindt eind 2005 plaats.

Capaciteit Contactpersoon voor het vakberaad bodem (Boog) is Carel Bos (Fryslân), Projectleider is Frans Otto (Utr.), plv. projectleider is Ronald Albers (RIVM) projectsecretaris Lisa Adema (gedetacheerd via het van Hall instituut), leden projectgroep Stef Hoogveld (Gld), Lester Reiniers (NH) en Michiel van Sprang (ZH). Hieronder functioneren 5 werkgroepen met totaal ongeveer 20 personen van provincies en RIVM.

Kostenraming De provincies financieren het project uit de Wbb/bio-Bever-gelden, het RIVM financiert het project via het onderzoeksprogramma dat bij Vrom/DGM wordt ingediend het project. Hieronder treft u de verdeling van uren en kosten in het project aan. Het onderdeel provincies behoort tot de aanvraag van Wbb-bio gelden 2005. Oplevering van het resultaat vindt eind 2005 plaats.

Organisatie	Mensuren	Kosten
Provincies	825	< 55000,-
RIVM	300	< 55000,-
Totaal	1125	< 110000,-

Trekker Frans Otto, projectleider (provincie Utrecht), Ronald Albers, plaatsvervangend projectleider (RIVM)

Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden J. Dijks (Dr) en T.A. Musschenga (Gr)

Ambtelijk verantwoordelijk Vakberaad bodem

Contactpersoon IPO J. Klink

Toekenning < 55.000,- ten laste van het Wbb-Bio Bever budget (Wet bodembescherming/Bijzonder inventariserend onderzoek Beleidsvernieuwing bodemsanering) van de 12 provincies, waarvan de kassiersfunctie bij het IPO ligt.

KLIMAATVERANDERING

(0508 Berk)

Actieplan biomassa / BERK

Doel

Wegnemen van belemmeringen voor (versnelde) toepassing van energiewinning uit biomassa. Instrumenteel daarin: pro-actieve invulling van de rol van provincies in nationaal actieplan biomassa.

Inhoud

Bio-energie, energiewinning uit biomassa, is de belangrijkste vorm van duurzame energie voor het realiseren van de energie- en klimaatdoelstellingen van de nationale overheid. In het kader van het BANS klimaatconvenant onderschrijven de provincies deze doelstellingen. Problemen rond wet- en regelgeving en draagvlak voor specifieke biomassa-installaties bij milieubeweging en omwonenden confronteren het bevoegd gezag, over het algemeen provincies, echter met knelpunten in de vergunningverlening. Bovendien vereist het realiseren van biomassa-installaties een grote kennis van zaken van alle betrokkenen; kennis die niet altijd beschikbaar is. Hierdoor bestaat onzekerheid over de wijze waarop provincies een actieve stimulerende rol op zich kunnen nemen. Het Rijk heeft eind 2003 het actieplan biomassa gelanceerd met als doel om tot een versnelling van bio-energietoepassingen te komen. Acties worden geformuleerd in een zestal werkgroepen en een stuurgroep, de BioEnergie Realisatie Koepel (BERK). Vanuit de provincies wordt deelgenomen in de werkgroepen Vergunningverlening en Communicatie en de Stuurgroep.

Het BANS klimaatconvenant is voorts voor de meeste provincies aanleiding geweest om provinciale actieplannen biomassa te (gaan) ontwikkelen.

Het IPO en de provincies zijn in veel gremia betrokken bij problematieken die bio-energie betreffen of raken: Platform Secundaire Brandstoffen, Platform Gelijk Speelveld, Afval Overleg Orgaan, IPO werkgroep Vergunningen (kolenconvenant en nasleep), IPO werkgroep Energie & Klimaat (BANS klimaatconvenant, actieplannen). Vanuit de werkgroep Energie & Klimaat is mede ten behoeve van ondersteuning BERK een projectgroep samengesteld om o.a. de inbreng en acties vanuit deze gremia zoveel mogelijk af te stemmen: werknaam Interprovinciaal Energie uit biomassa Platform (IEP).

De hoeveelheid te verwerken informatie is echter groot. De directe ondersteuning van de vertegenwoordiger in BERK neemt veel tijd in beslag. Tijdige voeding van vertegenwoordigers namens de provincies in de werkgroepen van het actieplan biomassa valt moeilijk te organiseren binnen het strakke vergaderschema. Daar komt bij dat de oplossingen en acties die door de BERK worden geformuleerd in de tweede helft van 2004 en in 2005 om standpunten van IPO en gecoördineerde acties van de provincies vragen.

Binnen dit project is daarom inhoudelijke ondersteuning en een secretariaatsfunctie voorzien. Hiermee worden de informatiestromen beheerst, wordt sondering van meningen van provincies en advisering van IPO gremia beter georganiseerd en worden relevante medewerkers binnen de provincies van voortgang, acties en opgebouwde kennis op de hoogte gehouden.

Resultaat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Standpuntbepaling binnen IPO via advisering aan BOAG-M over de door BERK voorgestelde acties van IPO/provincies en eventuele afspraken met het Rijk; 2. Adequate ondersteuning van de vertegenwoordigers namens de provincies in de Bio Energie Realisatie Koepel (BERK) en werkgroepen Vergunningen en Communicatie. 3. Disseminatie van informatie uit BERK/actieplan biomassa naar (relevante medewerkers binnen) provincies. 										
Start en einddatum	1 januari 2005 - 31 december 2005										
Capaciteit	<table> <tr> <td>Projectleider:</td> <td>75 uur</td> </tr> <tr> <td>Deelnemers BERK en werkgroepen: 4x75 uur</td> <td>300 uur</td> </tr> <tr> <td>Overige deelnemers IEP: 2x50 uur</td> <td><u>100 uur +</u></td> </tr> <tr> <td><i>Totaal inzet provincies:</i></td> <td><i>475 uur</i></td> </tr> <tr> <td> Ondersteuning:</td> <td> 200 uur</td> </tr> </table>	Projectleider:	75 uur	Deelnemers BERK en werkgroepen: 4x75 uur	300 uur	Overige deelnemers IEP: 2x50 uur	<u>100 uur +</u>	<i>Totaal inzet provincies:</i>	<i>475 uur</i>	 Ondersteuning:	 200 uur
Projectleider:	75 uur										
Deelnemers BERK en werkgroepen: 4x75 uur	300 uur										
Overige deelnemers IEP: 2x50 uur	<u>100 uur +</u>										
<i>Totaal inzet provincies:</i>	<i>475 uur</i>										
 Ondersteuning:	 200 uur										
Kostenraming	Inhuur ondersteuning 200 uur à < 90: < 18.000,--										
Trekkers	Ben Jeroense (Gelderland) / Herman Ruiten (Utrecht) (IPO-werkgroep Energie & Klimaat)										
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	Mevrouw L.M. Bouwmeester-den Broeder (Flevoland) en A. Moens (NH)										
Ambtelijk verantwoordelijk	Vakberaad stedelijk gebied en milieu										
Contactpersoon IPO	Martje Storm										
Toekenning	< 18.000,--										

(0508 VenV)**Kansen voor energiebesparing bij Verkeer en Vervoer****Doel**

Optimaal benutten van de mogelijkheden van de provinciale organisatie om het energiegebruik en de milieubelasting in de sector Verkeer en Vervoer te reduceren.

Inhoud

Binnen de sector verkeer en vervoer zijn veel mogelijkheden om energie te besparen en de milieubelasting te verminderen. Er zijn een groot aantal onderzoeken verricht en allerlei pilotprojecten uitgevoerd. Met dit project wordt een overzicht gegeven van wat al aan onderzoeken gedaan is en worden (mogelijk andere) provinciale mogelijkheden in beeld gebracht.

De provincie heeft diverse rollen, van aanlegger en beheerder van wegen, het verlenen van OV-concessie, tot een rol als een van de overheidsorganen die de milieuhinder van verkeer en vervoer probeert te verminderen. In een handreiking worden de verschillende rollen en bijbehorende mogelijkheden inzichtelijk gemaakt.

Binnen dit project ligt de nadruk op het benutten en ontsluiten van reeds beschikbare informatie en kennis uit eerdere projecten. Bij dit project ligt het accent vooral op energiebesparing. Een overzicht van (relevante) eerder uitgevoerde projecten vormt een bijlage van de handreiking. Daarnaast wordt aandacht besteed aan de procesmatige aspecten om succesvol energie en milieuaspecten in te brengen binnen de sector Verkeer en Vervoer.

Een belangrijk aspect van dit project is het intensiveren en zonodig structureren van de samenwerking met de Interprovinciale Verkeer en Vervoer-vakberaden. De te realiseren handreiking moet goed aansluiten bij die partijen waar veelal het primaat ligt.

Door middel van een of meerdere informatieve bijeenkomsten zal de handreiking en de opgebouwde kennis onder de aandacht worden gebracht van de provinciale collega's. Indien daartoe aanleiding is zullen de resultaten van dit project bestuurlijk worden verankerd.

Resultaat

1. Publicatie: Handreiking "Kansen energiebesparing bij Verkeer en Vervoer"
2. Informatieve bijeenkomst(en)
3. Structurele samenwerking tussen "Milieu" en "Wegen, Verkeer en Vervoer"

Start- en einddatum

Februari 2005 - start project
September 2005 - afronding Handreiking
Oktober 2005 - Info bijeenkomst
December 2005 - rapportage / afronding project

Capaciteit

150 uur (projectleider en drie stuurgroepleden)

Kostenraming

Totaal < 30.000,--
- onderzoeksbureau < 20.000,--
- publicatie en voorlichting / info bijeenkomst < 10.000,--

Trekker

Herman Ruiter (Utrecht)

**Bestuurlijk
verantwoordelijk
gedeputeerde:** Mevrouw L.M. Bouwmeester-den Broeder (Flevoland) en A. Moens (NH)

**Ambtelijk
verantwoordelijk** Vakberaad stedelijk gebied en milieu

Contactpersoon IPO Martje Storm

Toekenning: < 30.000,-

LANDBOUW: STANK, AMMONIAK EN NITRAAT

(0509 Fosfaat) Fosfaatuitspoeling in beeld

Doel

Veldgegevens van vernattingsprojecten in de praktijk toetsen op de af- en uitspoeling fosfaat met als doel antwoord te krijgen op de volgende vraag: Wat is er mogelijk om fosfaatuitspoeling naar het oppervlaktewater in zandgebieden met fosfaat verzadigde gronden te reduceren.

Inhoud

Modellen voor fosfaatbelasting van het oppervlaktewater berekenen hoge uitspoelingsvrachten ook bij o-bemesting in fosfaatverzadigde zandgronden.

Echter recent uitgevoerd promotie-onderzoek laat in potproeven zien dat bij gewasopname de concentraties in het bodemvocht van fosfaatverzadigde gronden na een groeiseizoen zonder fosfaatbemesting sterk dalen.

De verwachting is dan ook dat na stoppen van fosfaatbemesting (stoppen van toevoer van makkelijk oplosbaar fosfaat) de concentraties fosfaat in bodemvocht in het veld ook snel dalen. Verwacht wordt dat hierdoor zal de uitspoeling naar het oppervlaktewater ook snel dalen.

De fosfaattoestand van de bodem blijft nog wel zodanig dat voedselarme natte landnatuur een te hoge fosfaat toestand kent en dus niet tot ontwikkeling komt.

De conclusie kan dan zijn voor ontwikkeling van natte arme landnatuur moet je nog steeds afgraven. Echter voor de vernatting van de omliggende landbouwgronden zijn er scenario's denkbaar, waarin met de grondgebruiker afspraken gemaakt worden over de fosfaatbemesting om extra fosfaat belasting van het oppervlaktewater door de vernatting te voorkomen. Uitmijnen van fosfaat door een gewas lijkt dus een optie voor het verminderen van de uit- en afspoeling van fosfaat in gebieden die vernat worden.

Ervaring met het uit productie nemen van gronden rond het Korenburgerveen (Gld) laat dit zien. Men was eerst bang voor een lange nalevering van fosfaat naar het veen toe.

En wilde men afgraven. Na metingen van concentraties fosfaat in het uit- en afspoelende water heeft men hier vanaf gezien.

Door uitvoering van de vernattingsprojecten voor natte landnatuur moeten er in de komende jaren gronden zijn, die worden omgevormd naar natuur of die in een beïnvloedsgebied vernatting van landnatuur liggen (verdrogingsbestrijding) waar dit fosfaatprobleem kan worden getest.

De deze theorie is alleen nog in potproeven van het genoemde promotie onderzoek bevestigd. Het voorstel is om in de Nederlandse zandgebieden veldgegevens te gaan verzamelen om deze hypothese te testen.

DG-water is ook geïnteresseerd in dit project wegens de connectie fosfaatverzadiging als historische belasting en derogatie KRW. Want historische fosfaatbelasting vanuit de bodem is een argument voor derogatie in het kader van de implementatie van de KRW.

Voorstel:

Zoek en/of zet samen met provincies en waterschappen vernattingsprojecten op die de reductie van fosfaatuitspoeling naar het oppervlaktewater via uitmijnen kunnen testen.

Besteedt de dagelijkse leiding, monsternamen, analyse en rapportage over de metingen uit aan een bureau. Laat dit onderzoek begeleiden door Alterra, die er ook nog eigen

onderzoeksgeld tegenaan kan zetten. Dit IPO-project levert de projectbegeleiding, het monitoringsplan, de monitoring, de analyse van de metingen en de rapportage hierover. De individuele provincies leveren projecten. De waterschappen leveren veldkennis en menskracht. Alterra levert de kwaliteitscontrole op de wetenschappelijke onderbouwingen van de conclusies en adviseert over onderzoeksprotocol, monitoringsplannen en eindrapportage. Deze mogelijkheid is al besproken met Alterra.

Resultaat

Inzicht in de maatregel uitmijnen van fosfaat via gewasproductie als maatregelen tegen uit- en afspoeling van fosfaat in beïnvloedingsgebieden natte natuur. Dit resultaat is dan te gebruiken in de discussies over de effectiviteit van verschillende maatregelen ten behoeve van het stroomgebiedsbeheersplan Kaderrichtlijn.

Start- en einddatum

In het voorjaar van 2005 zal een compleet projectvoorstel voor de volledige periode worden aangeleverd. Dit voorstel wordt opgesteld in samenspraak met de Vakberaden landelijke gebied en milieu, Integraal Waterbeheer en de Brede overleg- en adviesgroep landelijk gebied. De planning zal hierbij worden gefaseerd, zodat er per jaar een aanvraag voor PRISMA gelden wordt gedaan. Het rapport over de kosten van P-monitoring van BLGG is in deze raming verwerkt.

Voorjaar 2005

Schrijven projectvoorstel i.s.m. Alterra, STOWA en UvW.

Capaciteit

Ir-bureau operationele trekker en uitvoerder onder verantwoordelijkheid van de projectleider, provincie en waterschappen leveren teamleden. De teamleden fungeren gelijk als klankbordgroep, Alterra doet de wetenschappelijke kwaliteitscontrole. Projectuitvoering, monitoring en rapportage wordt in de markt gezet.

Kostenraming

Tweede helft 2005

1 Zoeken cases/projecten.	<	10.000,--
2 Onderzoeksprotocol	<	10.000,--
3 Nulmetingen		
a) monsternamen	<	12.500,--
b) analyse	<	50.000,--
c) rapportage	<	<u>10.000,--</u> +

Totaal: < 92.500,--

2006

1) Project uitvoering	<	10.000,--
2) Meting	<	72.500,--

2007

1) Project uitvoering	<	10.000,--
2) Meting	<	72.500,--
3) Eindrapportage	<	<u>20.000,--</u> +

Totaal (over 3 jaar): < 277.500,--

Trekker T. Spek (Gelderland), R. Saanen (Noord-Brabant)

**Bestuurlijk
verantwoordelijk
gedeputeerden**

**Ambtelijk
verantwoordelijk** Vakberaad landelijk gebied en milieu

Contactpersoon IPO Joyce Klink

Toekenning PM

(0509 LG&M)**Werkprogramma landelijk gebied en milieu 2005**

Doel	Verdere integratieslag wat betreft milieukwaliteit in landelijk gebied en binding tussen bijbehorende interprovinciale gremia.
Inhoud	Er wordt door het Vakberaad Landelijk Gebied en Milieu in overleg met het Vakberaad Bodem een gezamenlijke bijeenkomst voorbereid rondom milieukwaliteit in het landelijk gebied. Doel van deze bijeenkomst is de verschillende interprovinciale gremia die met dit onderwerp een relatie hebben, dichter bijeen te brengen. De bijeenkomst zal februari 2005 plaatsvinden. Naast genoemde vakberaden zullen leden van het Vakberaad Integraal Waterbeheer en de Brede Overleg- en Adviesgroep Landelijk Gebied (BALG) hiervoor binnenkort worden uitgenodigd. In het vervolg van 2005 wil het Vakberaad Landelijk Gebied en Milieu een vervolg geven aan de integraliteitslag ten aanzien van milieuthema's in het landelijk gebied. Dit mede in relatie met de uitwerking Agenda vitaal platteland, het Investeringsbudget Landelijk Gebied (ILG), Milieukwaliteit in de Leefomgeving (Milo) en de Nota Ruimte. De activiteiten richten zich met name op de thema's uit het fiche "landbouw: stank, ammoniak en nitraat" van de Strategische Milieugenda van het IPO en de onderlinge samenhang met water-, lucht- en bodemkwaliteit en biodiversiteit. Tijdens de bijeenkomst in februari 2005 zal een verdere concretisering van de acties in 2005 met de overige deelnemers plaatsvinden.
Resultaat	Integrale en effectieve aanpak van milieuthema's in landelijk gebied in interprovinciale gremia.
Start- en einddatum	De uitvoering vindt gefaseerd plaats. Na de bijeenkomst in februari 2005 zal een actieprogramma worden opgesteld ten behoeve van gedeelde visie ten aanzien van milieu en landelijk gebied.
Capaciteit	Dit project wordt begeleid door de portefeuillehouders in het Vakberaad Landelijk Gebied en Milieu in overleg met de Vakberaden Bodem en Integraal Waterbeheer en BALG.
Kostenraming	Restantbudget van Werkprogramma Landelijk Gebied en Milieu (OM-2) uit 2004, plus budget Bodem en Landelijk Gebied (OM-9B) uit 2004, en < 20.000,- voor Werkprogramma Landelijk Gebied en Milieu 2005.
Trekkers	Mw. L. Loesberg, provincie Noord-Brabant. De bijeenkomst wordt getrokken door mw. G. Brondijk en de heer A. Scheper (beiden provincie Drenthe).
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	

Ambtelijk Vakberaad landelijk gebied en milieu
Verantwoordelijk

Contactpersoon IPO Joyce Klink

Toekenning < 20.000,-

MONITORING

(0510 IPORIVM)

Samenwerkingsovereenkomst DGM-IPO-RIVM

Doel

In 1997 is door het IPO een samenwerkingsovereenkomst afgesloten met DGM en het RIVM gericht op afstemming van monitoringactiviteiten, uitwisseling van informatie, optimalisatie van de informatievoorziening en de gezamenlijke ontwikkeling van modellen en methodieken

Inhoud

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst worden diverse projecten uitgevoerd. Voor 2005 betreft dit o.a. "Kosteneffectieve monitoring", afstemming van bodem en grondwatermeetnetten en interactieve datasystemen (zie separate projectplannen), bijdragen aan andere in thema 11 (monitoring) opgenomen activiteiten (zoals strategische monitoringsproducten; zie separaat projectplan). Vanuit dit algemene koepelproject worden de samenwerkingsactiviteiten gecoördineerd via een daartoe ingestelde begeleidingscommissie en stuurgroep. Een eerste aanzet is gegeven richting verbreding van de samenwerking met LNV en V&W. Binnen het koepelproject vallen ook het gezamenlijke beheer van de iporivm site (www.iporivm.nl) en bijbehorende gezamenlijke datasystemen, activiteiten op het gebied van (de ontwikkeling van) gebiedsgerichte monitoring (SGB, ILG), afstemming van duurzaamheidsrapportages en implementatie van Aarhus. Verder wordt jaarlijks in het kader van de samenwerking een symposium georganiseerd gericht op de optimalisatie van de monitoring en informatievoorziening.

Resultaat

Resultaat van de samenwerking is een meer efficiënte en geoptimaliseerde monitoring en informatievoorziening op het terrein van milieu en natuur. Door de samenwerking wordt dit gerealiseerd met relatief beperkte middelen (win-win situatie). Voorziene resultaten in 2005 betreffen voorstellen voor de realisatie voor een meer kosteneffectieve monitoring, voorstellen voor een effectieve gebiedsgerichte monitoring, uitwisseling en presentatie van informatie, voorstellen voor afstemming van landelijke en provinciale bodem- en grondwatermeetnetten en afstemming van activiteiten op op het terrein van duurzaamheid (duurzaamheidsbalansen en- verkenningen).

Start- en einddatum

1 januari 2005 - 31 december 2005.

Capaciteit

Inzet IPO:
Algemeen/coördinatie 100 uur. Beheer website/databeheer 60 uur
Gebiedsgerichte monitoring 120 uur.

Kostenraming

(voor zover niet in separate projectplannen opgenomen)

- algemeen en beheer datasystemen	< 18.000,-
- ILG- en SGB-monitoring	< 40.000,-

Trekkers

Stuurgroep DGM/IPO/RIVM

Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden

T. Baas (Fr) en L.M. Bouwmeester-den Broeder (Fl)

**Ambtelijk
verantwoordelijk** Vakberaad monitoring (IVM)

Contactpersoon IPO Martje Storm

Toekenning < 58.000,--

(0510 KEFM)

Kosteneffectieve monitoring 2005

Doel

Het realiseren van een geoptimaliseerd en kosteneffectief systeem van monitoring en datacommunicatie op het terrein van milieu, natuur, water en landschap t.b.v. bestuurders en beleidsmedewerkers op Europees-, nationaal- en provinciaal niveau, dat (mede in het kader van de VBTB) gebruikt kan worden voor evaluatie en zo nodig bijstelling van het beleid en handhaving en in dat kader:

- Het verkrijgen van inzicht in de huidige monitorings- en rapportageverplichtingen- en inspanningen op mondiaal, Europees, nationaal-, regionaal en lokaal niveau (lokaal voor zover het verplichtingen betreft richting hogere overheden) voor milieu, water, natuur en landschap.
- Het verkrijgen van inzicht in het gebruik van de beschikbaar komende informatie en van de inspanningen die met de inzameling en rapportage zijn gemoeid.
Het realiseren van een beter gestructureerde, onderling afgestemde en op openbaarheid afgestemde beleidsrelevante en kosteneffectieve monitoring op het terrein van milieu, natuur, water en landschap.
- Het leveren van input voor bij de voorbereiding voor de realisatie van de voorgenomen Europese Kaderrichtlijn Milieurapportages.
- In het kader van het IPO-herijkingstraject monitoring het opnieuw bezien van de monitoring en rapportageverplichtingen in het kader van productgroep 1 (monitoring op basis van wettelijke verplichtingen, regelingen en afspraken). De resultaten hiervan zullen mede gebruikt worden voor de realisatie van IPO- productgroep 2.

Inhoud

Het evalueren van Internationale, Europese-, Nationale en Interprovinciale monitoring- en rapportageverplichtingen en het doen van voorstellen tot een efficiëntere en effectievere monitoring en rapportage, mede in het licht van de herijking van de EU-richtlijnen op dit vlak. Een en ander in het kader van de Samenwerkingsovereenkomst DGM/IPO/RIVM.

Resultaat

Het project is onderverdeeld in een aantal deelprojecten:

- Deelproject A: Inventarisatie monitorings- en rapportageverplichtingen en -inspanningen
- Deelproject B: Formuleren van een toetsingskader
- Deelproject C: Naar een efficiëntere monitoring en rapportage; toetsen van de monitoring- en rapportage- inspanning op nut, noodzaak en kosteneffectiviteit.
- Deelproject D: Datacommunicatie

Onderzoek naar de huidige datacommunicatie en studie naar de mogelijkheden tot afstemming en verbetering. De bedoeling is hierbij maximaal aan te sluiten op reeds lopende ontwikkelingen in Europees (Reportnet) en nationaal verband.

In 2004 is deelproject A voor 2/3 afgerond.

Deelproject B is afgerond.

Voor deelproject C en D ligt er een project(uitvoerings)plan.

In 2005 wordt:

- Deelproject A afgerond. Er is een database die staat op een (toegankelijke) site.
- Deelproject C: met diverse specialisten, beleidsmedewerkers en bestuurders worden 'toetsingsbijeenkomsten' georganiseerd, waarbij het toetsingskader wordt toegepast op de

inventarisatie. In IPO-verband zullen hier o.a. bij worden betrokken: het IVM, ProCoMo-overleg, BOAG-M, LG en MMW en de IPO-Adviescommissie Milieu. Op basis hiervan wordt een notitie gemaakt voor de Stuurgroep Samenwerking DGM/IPO/RIVM. In deze notitie staan voorstellen gericht op: effectievere en efficiëntere monitoring; betere bruikbaarheid van de bestuurder (o.a. doorwerking, prestatie-monitoring, bijsturing/verbetering, effectmonitoring); verbetering van de kosteneffectiviteit, aanpassing monitoringintensiteit en praktische aanbevelingen voor het maken van nieuwe interprovinciale monitorafspraken op de terreinen Milieu, Water en Landelijk Gebied.

- Deelproject D: Datacommunicatie:
  - Een beeld van de huidige data-communicatiestructuren; en
  - Voorstellen ter verbetering van de datacommunicatie, onder meer in het kader van de implementatie van het Verdrag van Aarhus.

Start- en einddatum	Planning deelproject C: januari - maart 2005 Planning deelproject D: januari - april 2005 Afronding eindrapport: mei - juni 2005.	
Capaciteit	200 uur.	
Kostenraming	< 40.000,--	
Trekkers	Projectleider:	Ype Brouwer (Fryslân)
	leden:	
	Jan Marijs	voorzitter IPO/IVM
	Ilia Neudecker	VROM/DGM/IMZ
	Hanco de Baas	prov. Gelderland
	Wil van Duijvenbooden	RIVM/MNP
	Ronald Albers	RIVM/MEV
	Astrid Berkhout	LNV, directie Natuur
	Jeannet van Arum	V&W (RIZA)
	Lukas Meursing	V&W (RIKZ)
	Matthijs de Groot	tijdelijk projectmedewerker/uitzendkracht
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	T. Baas (Fr) en L.M. Bouwmeester-den Broeder (Fl)	
Ambtelijk verantwoordelijk	Vakberaad monitoring (IVM)	
Contactpersoon IPO	Martje Storm	
Toekenning	< 40.000,--	

(0510 SMP)**Strategische monitoring producten****Doel**

Het doel van het project Strategische Monitoring Producten is dat er op politiek/bestuurlijk niveau het gewenste inzicht komt in de voortgang van de strategische agenda's voor Water, Milieu en Landelijk Gebied en in de resultaten die er met de uitvoering van deze agenda's worden bereikt.

Inhoud

Bijdragen aan de realisatie van Productgroep 2 in het kader van de notitie Herijking Monitor.

Resultaat

Het gewenste resultaat voor 2005 is het implementeren van de Strategische Monitoringproducten (SMP's). Deze zijn specifiek voor het volgen van de strategische agenda's in de periode 2005 tot en met 2008. Ze brengen op eenduidige manier in beeld hoe het gaat met de uitvoering van de projecten van deze agenda's. Verder geven ze aan in hoeverre de projecten leiden tot de beoogde verbeteringen. De SMP's worden in 2004 gedefinieerd in een samenwerking tussen de BOAG-M, de BOAG-W, de BOAG-LG en het Interprovinciaal Vakberaad Monitoring (IVM). Voor het bereiken van het gewenste resultaat voor het jaar 2005 dient het volgende te gebeuren:

1. Inbouwen van de SMP's in de meerjarenplannen BOAG's.
2. Realiseren van een gegevensvoorzieningstructuur en bijeenbrengen van basisgegevens.
3. Kwantificering en uitwerking van de SMP's.
4. Presenteren van en communicatie rond de SMP's.

Start- en einddatum

1 januari 2005 - 31 december 2005

Capaciteit

Dit overzicht van in te zetten menskracht betreft alleen de Vakberaden die vallen onder de BOAG-M. De Vakberaden van de BOAG's Water en Landelijk Gebied zijn buiten beschouwing gelaten.

Het IVM heeft in de uitvoering van de werkzaamheden een coördinerende en faciliterende rol en levert tevens de projectleider. De Vakberaden zijn met name betrokken bij de stappen 2 en 3 van de uitvoering, de BOAG-M bij stappen 1 en 4. De onderwerpen waarvoor strategische monitoring gewenst is, zijn goeddeels door het BOAG-M aangewezen en toebedeeld aan een Vakberaad. Op basis hiervan is de raming van benodigde inzet van menskracht door de betreffende Vakberaden als volgt te maken:

Vakberaad monitoring	20 dagen
Vakberaad stedelijk gebied en milieu	14 dagen
Vakberaad landelijk gebied en milieu	5 dagen
Vakberaad bedrijven en milieu	9 dagen
Vakberaad bodem	2 dagen
Werkgroep energie	2 dagen

Kostenraming

Inbouwen in meerjarenplannen	< 5.000,--
Gegevensvoorzieningsstructuur en basisgegevens	< 23.000,--
Kwantificering en uitwerking	< 12.000,--
Presentatie en communicatie	< 15.000,--

Trekker	Jan Marijs (Flevoland)
Bestuurlijk verantwoordelijk gedeputeerden	T. Baas (Fr) en L.M. Bouwmeester-den Broeder (Fl)
Ambtelijk verantwoordelijk	Vakberaad monitoring
Contactpersoon IPO	Martje Storm
Toekenning	< 55.000,--

Interprovinciaal Overleg (IPO)

Postbus 16107

2500 BC Den Haag

Telefoon: (070) 888 12 12

Fax: (070) 888 12 80

Internet: www.ipo.nl

Ontwerp: Delta III Visuals & Communications, Den Haag